

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugos-
laviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnitva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti-vrsta
maloglasni po 130
in 2D, večji oglaš-
nad 45 mm višine
po 250 Din, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem o-
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Da si zapomniš

Na težko kleveto radičevskega poslanca Zupančiča v ljubljanski oblastni skupščini je večina skupščine, ki jo tvori klub Slovenske ljudske stranke odgovorila z najostrejšo kaznijo. Izključila je krivca za osem dni iz svoje srede. To je zahtevala tako čast Slovenske ljudske stranke kot večinske zastopnice slovenskega naroda kakor dostojanstvo oblastne skupščine.

Radičevci in samostojni demokrati so hoteli s svojim predlogom takoj ob otvoritvi novega zasedanja oblastne skupščine vpeljati belgrajske metode svojih stankarskih tovarišev v narodni skupščini pred in do 20. junija. Zapisniki te seje oblastne skupščine povedo, da je poslanec Zupančič že v začetku seje na vsak način zahteval besedo in nadlegoval predsednika, predno je on sploh prešel k prvi točki dnevnega reda. Po izčrpanem poročilu je predsednik bral predloge, v par besedah povedal njihovo vsebino in jih odkazoval odsekom. Za vse ostale predloge je to bilo tudi opoziciji prav, le pri tej hujskaški koncipirani resoluciji, ki s delom oblastne skupščine nima nobene zveze, so radičevci in samostojni demokrati zahtevali, da jo predsednik v celoti čita. In ko je predsednik tako šikaniranje odklonil, je poslanec Zupančič izrekel dobesedno te-le besede: »Konstatiram, da je predsednik vedoma kršil poslovnik s tem, da ni prečital predloga kljub temu, da sem ga opozoril pravočasno. Ker ga neče prečitati, smatramo, da se večina skupščine solidarizira z belgrajskimi Puniši Račiči.«

Te besede smo navedli točno po uradnem stenografskem zapisniku. To poudarjamo, ker je menda ing. Zupančiča lastnih besedi sram. V »Jutru« namreč jih skuša drugače polmačiti in iz besede »ker« napraviti »če«, kakor da je govoril pogojno. Ing. Zupančič trdi, da je govoril s stenografom, ki da so mu to dikcijo potrdili. Dejansko pa uradni stenografi nič ne vedo, da bi bili z Zupančičem o vsem tem govorili. Ing. Zupančič s tem le priznava, da je govoril nekaj, kar ni prav in kar je le njemu in njegovemu klubu škodovalo. Kajti pred slovenskim narodom take vrste politične metode ne uspevajo in radičevci s temi sredstvi ne bodo želi pri nas političnega uspeha.

Posebno ne prime politika, ki jo pobijajo še čisto nova in sveža dejstva. Ljubljanska oblastna skupščina in ljubljanski oblastni odbor sta ob priliki tragične smrti g. Stjepana Radiča izkazala le-temu vso pieteto in s tem dokumentirala naravnost nasprotno stališče, kakor ga podtika tej korporaciji zgoraj navedeni Zupančičev očitke. Slovenska ljudska stranka v vsej svoji zgodovini nima nobenega madeža nasilnih dejanj. Naj bi ing. Zupančič tozadevno raje pogledal svoje in sorodne hrvatske stranke vrste, kjer bo našel napadalce na poslanca Sušnika, ubijalce zaupnika Hrvatske ljudske stranke in pretepače, ki z nasiljem preganjajo vse zadnje mesece neradičevske kmete po hrvatskih selih. Naj bi ing. Zupančič pogledal k svojim prijateljem-samostojnim demokratom in se spomnil na Trbovlje, na Vič, na Podnart in vsa druga pozorišča javnih nasilij, kojih ideologija ima svoj izvor v politiki njegovih prijateljev.

Slovenska ljudska stranka ne bo nikdar pustila, da bi se v ustanovah in korporacijah, v katerih ona odločuje, uveljavljale kakršnekoli nekvificirane metode političnega boja. Ona je odgovorna za red in dostojanstvo oblastnih skupščin. Zato bo z vsemi sredstvi zatrla v teh oblastnih skupščinah vsak poskus neparlamentarnega obnašanja.

Liberalni časopisje čuti, da je njegova delegacija v prvi seji oblastne skupščine polomila. Prikrivati skuša svojo sramoto s tem, da po stari liberalni navadi zabavlja na vse, kar je oblastni odbor storil. Dasi je poročilo oblastnega predsednika en sam popis ogromnega dela, revija dejstev, pregled silnega dviga našega javnega gospodarstva, točen račun o vsem, kar je ljudstvo prispevalo za to svojo ustanovo, natančno zrcalo, v katerem odseva velika delavnost, požrtvovalnost in sposobnost vodstva oblastne samouprave, vendar gre liberalizem cinično preko tega in krepko dopoveduje vsemu svetu, da je gospodarstvo v slovenski deželi zanič. Še slabše kot nič, ker je partizansko, zgolj klerikalno. Da je oblastni odbor dal 800.000 Din za šole, da je s tem spopolnil vrzeli za vseh deset let nazaj, da je pri tem vpošteval samo stvarno potrebo, da je dal celo vrsto teh podpor liberalnim občinam, da menda prav nobene prošnje liberalnih občin ni odklonil, to je po »Jutru« par-

Mussolini hoče amputacijo?

č Zagreb, 25. okt. (Tel. »Slov.«) Te dni se mudi v Zagrebu eden od voditeljev italijanske opozicije in zelo ugleden bivši član italijanskega kabineta, ki je bil dolgo vrsto let poslanec v italijanskem parlamentu, sedaj pa živi radi svojega odkritega protifašističnega stališča v inozemstvu, kjer je sodrnik raznih časnikarskih agencij. Imena radi stvari same to pot ne moremo navesti. V Zagreb je prišel, da prouči naše razmere. V to svrhu je stopil v stik z mnogimi političnimi činitelji.

Danes se je Vaš dopisnik sestal s tem parlamentarcem in se z njim razgovarjal nad dve uri. Poleg važnih izjav, ki jih je dal Vašemu dopisniku o dogodkih v svetovni politiki, se je zadržal na razmerah med Italijo in Jugoslavijo. Pri tej priliki je naglasil, da je Mussolini vsekakor želel, da ne bi bilo prišlo do odobritve nettunskih konvencij. Mussolini je svojo politiko privedel v tak položaj, da more obdržati njegovo diktaturo samo kak večji uspeh. Razen tega je Mussolini prepričan, da bi bil z odbijanjem ratifikacije od strani naše države odvrnil od nas vse naše sode.

Nadalje je ta politik govoril o najaktualnejših političnih vprašanjih. Izjavil je, da želi Mussolini aktivne agitacije za amputacijo v naši državi in da si je večkrat prizadeval stopiti v zvezo z osebami, za katere misli, da bi mogle kaj doprinesti k amputaciji. Vendar pri nas nihče ni šel od odgovornih činiteljev na njegov lim. Mussolini bi v slučaju amputacije vsekakor si prizadeval vreči v Hrvatsko kapital, da bi jo gospodarsko zasušil in jo napravil za Albanijo. Razen tega bi v tem slučaju prišel na Hrvatsko kot kralj član italijanske dinastije, ki bi bil istočasno tudi madjarski kralj.

Kakor nas ta italijanski politik obvešča, je načrt Mussolinija in njegove najožje okolice ta, da bi na ta način prodrli na Balkan s razdelitvijo naše države in onemogočil vsako jakjo ekspanzijo slovanskih elementov na Balkanu. Slovenija bi bila po tem načrtu razdeljena med Italijo in Madjarsko, en del pa bi pripadal Hrvatski. Hrvatska država bi se pričela pri Kotoribi, šla proti Ptuj, od Ptuja na Zidani most, od tam pa preko Kočevja in Delnice na Sušak. Pri Zidanem mostu bi tekla madjarska meja proti Dravogradu. Italija bi vzela vse ostale kraje zapadno od črte Dravograd—Zidani most—Kočevje—Delnice.

Kakor nas ta politik zagotavlja, smatrajo ožji Mussolinijevi krogi to delitev kot najboljšo rešitev tega vprašanja in da v tem smislu poskušajo pri nekaterih tujih oblasteh pripravljati tla v tej smeri.

Italijanska emigracija nikakor ne veruje v uspeh take akcije, ker je mnenja, da bi bila vsaka slabitev naše države katastrofalna za italijansko emigracijo in za njene opozicijske težnje, ker bi oslabeitev naše države neobičajno dvignila Mussolinijev režim.

Uredništvo »Slovenec« prepušča znanemu italijanskemu politiku za njegove informacije seveda polno odgovornost.

Državno posojilo

Belgrad, 25. okt. (Tel. »Slov.«) Monopolska uprava je najela posojilo v znesku 300 milijonov dinarjev. Kakor nam zatrjujejo iz upravnih krogov državnih monopolov, se je posojilo najelo pod izredno ugodnimi okolnostmi. Posojilo se je danes podpisalo. V imenu švedsko-ameriške skupine je podpisal posojilo g. Alström, ki se že par dni nahaja v Belgradu.

Odločilna seja demokratskega kluba

r Belgrad, 25. okt. (Tel. Slov.) Tajništvo glavnega odbora DS je izdalo sledeče obvestilo: »Skupna seja glavnega odbora, poslanca kluba in osrednjih odborov iz Zagreba in Belgrada se bo vršila v soboto, 27. oktobra ob pol 10. dop. Vsi člani teh institucij se pozivajo, da pridejo na to sejo.«

To obvestilo je v zvezi s sejo, o kateri smo že ponovno poročali. Na tej seji bosta govorila g. Davidovič o notranji, g. Marinković pa o zunanji politiki. Misli se, da bo DS pri tej priliki zavzela končno veljavno stališče nasproti poslednjim dogodkom, predvsem pa nasproti stališču KDK. Kakor smo že poročali, se v DS-krogih vedno bolj ojačava mnenje, da je treba proti voditeljem KDK podvzeti energične ukrepe z ozirom na njihove ekstremne in čestokrat izizvalne geste. Predvsem to zahtevajo demokratski voditelji iz hrvatskih krajev. Tako n. pr. se iz krogov demokratskega kluba izve, da minister za javna dela g. Angjelinović zahteva, da se proti voditeljem KDK podvzamejo najstrožji ukrepi, posebno po njihovih izjavah, ki so jih dali na zborovanju v Sisku. Z ozirom na to bo ta seja zelo važna, ker bi mogla imeti težje posledice.

Guverner Bajloni v Zagrebu in Ljubljani

r Belgrad, 25. okt. (Tel. Slov.) Danes je guverner Narodne banke g. Bajloni odpotoval v Zagreb, odkoder bo odšel tudi v Ljubljano, da stopi v stik z tamošnjimi zastopniki gospodarskih in finančnih organizacij.

Borba za župansko mesto

č Zagreb, 25. okt. (Tel. Slov.) Časopisje, ki je naklonjeno HFSS, poroča, da je že zagotovljena izvolitev novega župana dr. Srkulja. V krogih HFSS se pa zatrjuje, da niso točne kombinacije pristašev odbora kluba zastopnikov mestne večine. Te kombinacije so prezgodnje in nihče od pristašev KDK ni še sklenil, da bo Srkulj izvoljen za župana. »Riječ« prinaša uvodnik, ki nosi šifro Vilderja. V njem ostro napada Srkuljevo kandidacijo ter pravi, da bi moral Zagreb imeti človeka, ki bi bil sposoben v tem oziru, kar pa Srkulj po splošnem prepričanju ni.

Splitske občinske volitve

č Split, 25. okt. (Tel. Slov.) Čeprav se je v krogih KDK pričakovalo, da bodo pri občinskih volitvah vse stranke KDK nastopile enotno, vendar so nastopile vse samostojno. Tudi Hrvatska pučka stranka gre samostojno. Njen nosilec je znani učenjak, arheolog don Fran Bulić.

Se vaški pretepi — politika

č Sirok Brijeg, 25. okt. (Tel. Slov.) Mladeniči iz vasi Lisa in Strumica so se radi nekega dekleta med seboj stekli. Bilo jih je več težko ranjenih. Sodišče je sedem mladeničev iz Lise obsodilo na osem dni zapora. One iz Strumice pa na pet dni. Vse vesti, ki so jih prinesli nekateri zagrebški listi, da so bili kaznovani samo pristaši HSS, HPS pa ne, in da so pristaši HPS napadli pristaše HSS, so popolnoma izmišljene in neresnične.

r Belgrad, 25. okt. (Tel. Slov.) Danes se je iz Topole vrnil v Belgrad Nj. Vel. Kralj.

Za zvezo z Rusijo?

Kombinacije z Rusijo niso prenehale. Zopet je tu francoski general Leron, ki pride v Romunijo. Namen naj bi bil ta: Osnovati naj bi se vzhodni blok držav male antante, katere mu bi pristopila tudi Poljska. Leron je že preje sondiral teren za to zvezo; za njim je prišel v Bukarešt poljski maršal Pilsudski, ki se je pogajal o poljsko-romunski zvezi. Ker je bil Leron tudi v Pragi in Belgradu, naj bi bila za to protirusko zvezo tudi Praga in Belgrad. Objekt, za katerega gre, pa je Ukrajina, katere zapadni del naj se odcepi od Rusije, da se Poljska lažje gospodarsko razmahne in da je romunska posest Besarabije varnejša.

Te kombinacije je prvi obelodanil nemški tisk. Kljub temu, da bi ta zveza ne bila Nemčiji ravno v prid in se ob takih prilikah navadno ne varčuje s senzacijami, so tudi nemški publicisti pristavili k tem poročilom rezervirano pripombo, da zanje ne prevzemajo odgovornosti. Praga je vsako tako misel protiruske zveze takoj zaničala. Pri nas se ni niti na splošno omenila, v ostalem svetu pa ni bilo niti odmeva, kaj šele viharja, ki mu ni mogoče uiti, kakor hitro se le namigne na kako novo politično zvezo. Ruska Ukrajina in vzhodni blok pa sta vendar dvoje takih zamisli, da bi se ne dali rešiti s potezo peresa in čez noč. Ze ti osamljeni glasovi so precej verodostojni dokazi, da je stvar z Rusijo in Ukrajino za enkrat res samo kombinacija.

Vendar pa je ta kombinacija pomembna v toliko, da se je začelo znova razpravljati o Rusiji. Ne toliko o njenih notranjih težavah. Kajti tu ni ničesar novega. Vlada nima denarja, ima pa opozicijo enkrat iz leve, drugič iz desne strani. Težava pri industrializaciji države tudi ni od včeraj; enako ne otepanje kmetov, ki se s komunizmom ne marajo seznaniti. Boj zoper srednje in velike kmete je tako star kot sovjeti. Z eno besedo: Težave, ki se s časom v malih niansah sicer spreminjajo, so vendar ene in iste iz leta v leto. To je stalna kriza sistema države, družbe in gospodarstva, ki bo trajala najbrže toliko časa, dokler bodo obstojali sovjeti. — Zanimanje za Rusijo sega v teh krogih bolj na zunanjo politiko, kjer naj bi bilo kaj novega. Res je namreč, da leži nad tem poljem skrivnostni molk. Koliko prahu je dvigal včasih Čičerin! Danes se ne imenuje več. Ali je bolan, ali ne more nikamor? Koliko groženj na ruski kot na angleški ali francoski strani še pred kratkim! Danes je položaj na Kitajskem skoraj reden; kitajskega vprašanja v prvotnem smislu besede ni več. Turške-ruske zveze ni, ker Kemal odklanja prav tako Rusa kot Grka in krvavo preganja sovjetsko propagando z isto doslednostjo kot pristaše starega turškega carstva. Mednarodni komunizem je utopija. Kajti možen bi bil le z revolucijo, ta pa uspe zopet le v izrednih razmerah, ko je mera nezadovoljstva do vrha polna. **Rusija je omejena na Rusijo in osamljena. To je novo.** Ali pa je to novo morda povod, da se lahko računa z drugačnimi političnimi zvezami in ga naj zgrabi ta ali druga država, da pride na škodo tretji v dobre zveze z Rusijo?

Morda je na ta moment mislil pri nas tudi Svetozar Pribičević, ki se, kot na vseh poljih, hoče tudi tu pobahati kot špecialist ruskih razmer. »Mi smo danes edina država v Evropi, ki nima nobenih zvez z Rusijo. In kako naj vodimo svetovno politiko ali kakorkoli sodelujemo v tej politiki, ako se s kitajskim zidom omejujemo od vsega sveta, ki predstavlja Rusijo? Italija bi bila nasproti nam manj agresivna, ako bi bila za nami Rusija.« To je smisel Pribičevićeve državnosti.

Rusija je osamljena! Že to dejstvo kaže, »kako imajo vse države Evrope redne odnose z Rusijo«... Poleg tega pa vsak političen otrok ve, da razen Nemčije nima nobena izmed pomembnih evropskih držav z Rusijo urejenih razmer. Ali jih imate Anglija in Francija? Ali jih imajo države male antante? Ali jih ima finančni svet? Ali jih ima Poljska? Češkoslovaška n. pr. še do danes ni priznala

tizansko. Da je oblastni odbor spravil v red naše bolnišnice, jih spopolnil, začel graditi nove, plačal samo za revne bolnike na odpisih 9.000.000 Din, to je pri liberalcih slabo gospodarstvo. Da smo že v prvem letu dobili nove ceste, mostove, gradbe, vodovode, da so cestni okrajni odbori dobili 4.000.000 Din, to je klerikalno nazadnjaško gospodarstvo. Ker je oblastni odbor razdelil 100 vagonov cementa in dal posebne podpore za izboljšanje hlevov in gnojnih jam, pravijo liberalci,

da je s tem storil »cementno korupcijo«. Ker je dajal za županske tečaje, tajniške tečaje, gospodinske tečaje, učiteljske kmetijske tečaje, za združništvo, za mlekarstvo milijonske vsote, je s tem širil klerikalno mračenjaštvo, čeprav je dejansko dvignil napredek in kulturo našega naroda v eni sami seziji višje, kot so poprej mogle liberalne vlade vseh sedem let. Ker je oblastni odbor razdelil 65 vagonov kaveza med ubogo prebivalstvo, je s tem razpal javni denar davkoplačevalcev, ki

so bili tako dobri, da se niso uprli klerikalnim oblastnikom v oblastnih skupščinah.

V tem tonu razpravljata »Jutro« in »Narod« o ogromnem delu oblastnega odbora: Poznamo ta način izpred vojne. Poznamo pa tudi sadove dela Slovenske ljudske stranke v deželi izpred vojne in danes. Teh del ne zabriše nobena kleveta in slovensko ljudstvo je že opetovano dokazalo, da dobro loči zrno od plevla v naši deželni politični borbi.

sovjetske Rusije, da bi s tem dokumentirala juridično voljo do rednega življenja obeh držav! Še bolj naivna in vodilnega politika — študi opozicije — nevredna je enostavna zahteva po zvezah z Rusijo, češ da bomo potem sodelovali v svetovni politiki in se bodo nas Italijani bali. Kdo pa dela svetovno politiko, če ne nasprotniki sovjetov? Kakšno realno vrednost bi imelo izživanje velike in male antante? Ali naj razbijemo malo antanto, romunsko prijateljstvo! Gremo preko Anglije in Francije? In kakšna naj bi bila praktična korist, n. pr. samo v gospodarstvu?

Besede! Besede! g. Svetozar! Brez dvoma čutimo vsi z Rusi kot slovanskim narodom. Tu ne rabimo vzpodbude Pribečevića. Realna politika je pa nekaj drugega. Čudno je le to, da more biti edino pri nas opozicija brez realnega smisla.

Seja Jugoslovanskega kluba v Mariboru

Maribor, 25. oktobra.

Danes se je vršila ob pol 10. dopoldne v prostorih Zadrugne gospodarske banke seja Jugoslovanskega kluba, ki je trajala neprekinjeno do tričetrt na 3 popoldne. Razpravljalo se je o nekaterih važnih zakonskih predlogih, ki so na dnevnem redu, oziroma ki se pridejo v najbližji prihodnosti pred narodno skupščino. Komunikacije o seji se ni izdal.

Kardinal Hlond v Mariboru

Maribor, 25. oktobra.

S praškim brzovlakom se je pripeljal večer sem na svojem potovanju proti Zagrebu poljski primas kardinal dr. Avgust Hlond, star prijatelj Slovencev. K pozdravu so se zbrali na kolodvoru prevz. knezoškof dr. Andrej Karlin v spremstvu stolnega kanonika in ravnatelja bogoslovja dr. Cukale, veliki župan dr. Schaubach, oblastni predsednik dr. Leskover, ravnatelj Salezijanskega zavoda v Veržetu in ravnatelj Salezijanskega zavoda »Marfinščak« v Murski Soboti Jožef Radoba. Ob priliki pozdrava visokega cerkvenega gosta mu je knezoškof dr. Karlin želel kar najlepše vstise v naši državi. V razgovoru se je kardinal dr. Hlond zanimal za vprašanje cerkvenega sedenja v naši državi ter podal hkrati razvojnjo sliko o uspehopolnem prodiranju cirilmetodijske ideje na Poljskem. Izjavil je, da se bo nekaj dni mudil v Ljubljani, kjer hoče obnoviti stare in prijetne spomine na Slovenijo, ki jo je že večkrat obiskal. Visoki cerkveni knez je nato v spremstvu obeh ravnateljev salezijanskih zavodov Tkalc in Radobe ob 2.35 popoldne nadaljeval potovanje proti Zagrebu, odkoder se preko Ljubljane, kjer ostane nekaj dni, odpelje v Rim.

Naš tovariš odhaja iz Belgrada

Ob odhodu našega dosedanjega dopisnika g. Schweigera iz Belgrada v uredništvo v Ljubljani, piše vse belgrajsko časopisje. Med drugimi priobčuje sledeče:

»Čez nekoliko dni bo zapustil Belgrad in odšel v Ljubljano g. Viktor Schweiger, dosednji belgrajski dopisnik ljubljanskega »Slovenca«. V času, ko se je naš tisk, tako v Belgradu kakor izven njega, pričel gigantsko razvijati, ko so prišle v Belgrad z vseh strani številne prvo-rstne novinarske moči, moči nove časnikarske generacije, je prišel v Belgrad tudi g. Viktor Schweiger, dopisnik ljubljanskega »Slovenca«. Prišel je pred polnimi šestimi leti in je prav do pred par dni častno in s polno ljubeznijo deloval na težkem poslu, ki ima v prvi vrsti nalogo vzajemno obveščati posamezne naše kraje in ustanovljati bratske vezi.

V šestih letih, kolikor je bival v Belgradu, ni je g. Schweiger pridobil veliko število prijateljev, ne samo v časnikarskih vrstah, marveč tudi v vseh belgrajskih krogih. Z vsemi svojimi lastnostmi je g. Schweiger dosegel, da vsi njegovi znanci in prijatelji iskreno obžalujejo njegov odhod. V utroho ostaja samo to, da bo g. Schweiger v Ljubljani, kamor odhaja, da prevzame posle urednika »Slovenca«, nadaljeval delo. Odlično je spoznal Belgrad, spoznal njegovo intimno dušo in bo mogel pri svojem poslu biti veran tolače duše Belgrada. V današnjem položaju ni to malega pomena.

Mi smo veseli, da se je naš tovariš med Belgrajčani tako odlično uveljavil in ga z veseljem pričakujemo.

Davčna preobremenitev

»Jutro« zopet piše o davčni preobremenitvi Slovenije. K njegovi ugotovitvi bi navedli le izjavo nekega posestnika in podjetnika na Gorenjskem, ki jo je podal v razgovoru o tem predmetu našemu prijatelju: »Le kdor živi izven mej naše države, bo kaj dal na pisanje »Jutra« in »Slov. Naroda«. Zame, ki na svoji koži dobro čutim razliko med sedanjimi in nekdanjimi davčnimi bremenji, so ugotovitve teh listov navadne čenče, o katerih ni vredno govoriti!«

Mislimo, da se z izjavo tega težkega davkoplačevalca, ki je — mimogrede omenjeno, — zvest naročnik Jutra in Slov. Naroda, — strinja ogromna večina slovenskih davkoplačevalcev. In zato se z »Jutrom«, ki hoče skonstruirati preobremenitev Slovenije le iz okolnosti, da so druge pokrajine v državi plačale leta 1927 manj davka kot v letu 1926, res ne bomo prerekli.

Žide še naprej preganjajo

v Budimpešti, 25. okt. (Tel. »Slov.«) Študentovski nemiri so se danes razširili tudi na vseučilišče v Pečuhu, katero pa je rektor zaprl takoj po prvih pretepih. Na budimpeštanski obrtni šoli so nacionalni študenti danes pregnali židovske študente. V Debrečin, Segedin in Pečuh so danes prišli budimpeštanski študenti, ki so agitirali za nemire. V Debrečinu je policija uvedla kazensko postopanje proti 150 študentom. V Budimpešti je bilo 33 študentov obsojenih na denarne globe po 10

pengejev, dočim so delavci dobili kazni do 200 pengejev in do 15 dni zapora.

V Debrečinu so bili tudi večeraj nemiri, ki pa so se končali tragikomično. Policija je razgrajajoče študente potisnila na dvorišče seminarja, in jih je hotela izpuščati samo posameznice, da bi jim odvzela izkaznice. Študenti pa so se rajši pustili vso noč oblegati, dokler ni končno prosvetna oblast dala ob sedmih jutraj policiji dovoljenje, da je stopila na avtonomna vseučiliška tla, kjer je potem ugotovila imena zajetih študentov.

28. oktobra volitve tudi v Švici

Luzern, 25. okt. (Tel. »Slov.«) 28. oktobra se vrše v Švici volitve v narodni svet, ki pomeni v Švici narodno skupščino, kakor tudi volitve v večini kantonov. Švicarski parlament je razporejen po strankah nudi do sedaj naslednjo sliko: V narodnem svetu je bilo 42 katoliških konservativcev, 59 svobodomiselnih demokratov, 49 socialnih demokratov, 31 pristahev kmetске in obrtne stranke in 17 od manjših strank. Skupaj 198 poslancev. V stanovskem svetu pa so imeli katoliški konservativci 18, svobodomiselnih demokrati 20, socialni demokrati 2, obrtniki in kmetje 2, manjše stranke 2 mandata, skupaj 44. V skupni skupščini zveznega in stanovskega sveta kot reprezentanta kantonov so razpola-

gali konservativci s 60, svobodomiselnih demokrati 79, socialni demokrati 59, kmetje in obrtniki 33 in manjše stranke z 19 mandati. Skupno je torej 242 poslancev. Dvozbornični sistem je tedaj prišel najbolj v prid katoliškim konservativcem, najbolj pa v škodo socialnim demokratom.

V sedanjih volivnih boj gredo katoliški konservativci samostojno. Stranka zastopa nasproti levičarskemu bloku približno stališče kot centrum v Nemčiji ali Seipel v Avstriji. Posebno ostro poudarja stanovsko opredelitev družbe in zavrača državni socializem. Glavni boj je tudi to pot naperjen proti socialistom, ki so stranko pri zadnjih volitvah spodrinili z drugega na tretje mesto.

Velika koalicija v Nemčiji

v Berlin, 25. okt. (Tel. Slov.) Zastopniki centra in socialnih demokratov so se sestali na daljšo sejo, na kateri so se posvetovali o veliki koaliciji v državi. V centru so bili navzoči: Marx, Stegerwald, Esser, od socialnih demokratov pa Dittmann, Breitscheid in Dertz. Zastopniki centra so izrazili željo, da se zavaruje trajna koalicija, katero je zagovarjal tudi Marx, ko je preteklo nedeljo govoril o notranje-političnem položaju Nemčije. Treba je doseči jasnost o celi vrsti važnih vprašanj, da se koalicija ne razbije ob prvem spopadu. Tudi od socialnodemokratske strani je prišla do izraza želja, da se osnuje velika koalicija. Kakor hitro bi prišlo do soglasja glede vlade v državi, bi se dalo razgovarjati tudi o spremembi pruske vlade. Po posvetovanju z zastopniki centra se je sestala k seji social. demokratska stranka.

Koliko naj plača Nemčija?

v London, 25. okt. (Tel. »Slov.«) Četudi še niso znane podrobnosti o višini, katero naj bi Nemčija plačevala kot reparacijo zaveznikom, trdi diplomatski dopisnik »Daily Telegrapha«, da se govori o 2 do 2 in pol milijarde mark. Ta vsota se naslanja na angleško stališče, ki zahteva, da se na noben način ne zvišajo davčni prispevki angleških davkoplačevalcev, in stališčem Francije, ki ne mara plačati svojih dolgov, če ne prispeva Nemčija z reparacijami in s stroški za obnovo države. Tudi Belgija vztraja na tem, da se plačuje letno ena milijarda, ker znašajo stroški obnove Belgije 6 milijard zlatih mark.

Madžari nočejo ČSR

v Praga, 25. okt. (Tel. Slov.) Poslanec madžarske narodne stranke Koloman Füssy je danes v poslanski zbornici pojasnjeval stališče madžarske manjšine o češkoslovaških jubilejnih slavnostih. Zahtevo vlade, da naj se Madžari vneto udeležujejo teh slavnosti, je označil kot nepravilno in nečloveško. Datum 28. oktobra je v zgodovini Madžarov na Slovaškem dan žalovanja, ker ta dan je za madžarski narod nastopila katastrofa. Madžarska manjšina toliko časa ne bo mogla proslavljati obletnice češkoslovaške samostojnosti, dokler se ne prizna pravica samoodločbe in vse pravice, ki so se zagotovile manjšinam s sanžermensko mirovno pogodbo in s češkoslovaško ustavo, kakor madžarski šolski pouk na kmetih, opustitev kolonizacije s češkimi in slovaškimi legijonarji v čisto madžarskih krajih.

Proslave desetletnic

v Pariz, 25. okt. (Tel. »Slov.«) Dan 11. novembra, deseto obletnico premirja, bodo v Parizu praznovali s posebnimi svečanostmi. Namerava se prirediti velik slavnosten sprevod frontnih bojnikov in vojni invalidov ter velik sprejem v mestni hiši, katerega se bosta udeležila tudi vojni in penzijski minister.

Rusija strada

v London, 25. okt. (Tel. »Slov.«) Po poročilih tukajšnjih listov iz Moskve je prišlo v okrožju Volge do krvavih spopadov med kmeti in rdečimi četami. Tudi v okolici Odese je bilo pri teh spopadih več mrtvih in ranjenih. Železniški promet je na nekaterih krajih popolnoma ukinjen. Povod tega prelivanja krvi leži v velikanski lakoti, ki vlada med tamšnjim prebivalstvom.

V Mehiki je prišlo med zveznimi četami in uporniki do hudega boja. 300 upornikov je napadlo vladne čete. Pri tem je bilo 30 mrtvih in še več ranjenih. Pa tudi vladne čete so trpele občutno zgubo.

Dr. F. Lavrič:

Vojni izdatki

Ako gledamo izmed žrtev, ki jih doprinašajo vsi narodi vojni, samo na one, ki se dajo izraziti v denarju, moramo obstrmeti. Kakor se je sicer izpremenila moderna država, ki si s ponosom lasti priimek »socialna« napram liberalistični državi nočnega čuvalja in ki je sprejela v svoj delokrog vse mogoče naloge, je vendar glavni vzrok porasla vseh budgetov, ki gredo danes vprav v bajne vsote — izdatek za vojsko in izdatek, ki je neposredna posledica dediščine preteklega vojne.

Tudi v prejšnjih stoletjih ni bilo drugače. Relativno so zavzemali vojni proračuni včasih celo večji odstotek vseh javnih izdatkov. Tako so znašali v Angliji leta 1702. 40%, leta 1792. 35%, leta 1850. 21.6% vsega budgeta; v Rusiji leta 1680. 50%, leta 1794. 46%, leta 1850 42%. V letu 1873 so se gibal v vseh državah med 44 in 20%.

Vendar pa absolutno ali na glavo prebivalca to ni pomenilo mnogo, ker so bili splošno vsi izdatki majhni, individui še ni bil tako prepleten s tisočero odnosi in z državo kot dandanes. Za cesarja Maksimilijana so znašali n. pr. vsi državni izdatki komaj 6 milj. predvoj. mark, za Marije Terezije 1740 50, za Lud. XIV. 1700 187. Pred vojno, ko so države tekmovalle med seboj v oboroževanju, so dosegli izdatki v Angliji 43.3%, v Franciji 40.6%, v Italiji in Avstriji 31%, v Nemčiji (zveza) 57%, v Rusiji 40% vsega budgeta.

Seveda se ti procenti ne dajo brez nadaljnega med seboj primerjati: Ustroj države je različen; pri zvezni državi bodo izdatki za vojno brez dvoma — pri sicer isti militarističnosti — morali zavzemati mnogo večji del vseh izdatkov, ker so druge državne naloge budgetirane v proračunih zvezi pripadajočih nesuverenih držav. Istotako je treba vpoštovati večji ali manjši obseg avtonomnih financ (kjer je princip avtonomije zelo razvit, bo tudi doberšen del javnih nalog pripadal avtonomnim financam), ki v nekaterih državah že skoro dosegajo državne. Odbiti je treba pri primerjanju tudi pridobitno gospodarstvo, ker isto ne obremenjuje prebivalstva; ker je v posameznih državah zelo različno razvito, medsebojno primerjavo samo moti.

Neposredno pred vojno je največ žrtvovala za oboroževanje Nemčija; saj je znašal njen vojni budget (vojska in mornarica) skupno zveze in držav 2.21 milijard zlatih mark, dočim je znašal v Franciji le 1.58, v Angliji 1.5, v Italiji 0.49 milijard zlatih mark; v Avstriji okoli 600,000,000 Kr, v Rusiji 828,000,000 rubljev.

Bilo bi preveč govoriti o žrtvah, ki jih je zahtevala svetovna vojna; saj je stal en sam dan že takoj v začetku posamezne države (Nemčijo, Anglijo, Francijo) okoli pol milijarde naših dinarjev. Vsa vojna pa skupno 800,000,000,000 zlatih mark. (Reducirano na kupno moč leta 1909. in po izločenju vseh medsebojnih kreditov in drugih prehodnih postavk pa 450,000,000,000 zlatih mark, ali na narodno gospodarski dohodek letno — zelo aproksimativno — polovico vsega narodno gospodarskega dohodka.)

Ali se je po vojni militarizem unesel?

Premagane države skoroda nimajo nikalih izdatkov za vojsko, tudi delež teh izdatkov v drugih državah je šel znatno nazaj, in zavzema v Angliji samo 16.6%, v Franciji 13%, v Italiji 20.7%, v Ameriki 20% budgeta. Toda to nazadovanje je le relativno, ker so se drugi izdatki, ki so posledica vojne, tako znatno zvišali in pritisnili delež direktnih vojni izdatkov navzdol: Absolutno ti izdatki niso nazadovali. V Angliji gre letno 1568 milijonov zlatih mark, kar znači porast, v Franciji 917 (nazadovanje radi razvrednotenja valute), v Italiji 490 milijonov zlatih mark. Ti podatki, ki jih je izračunal po enotni metodi nemški statistični urad in so brez dvoma najbolj točni, izražajo povojne izdatke v kupni moči leta 1913.

Ako so neposredni izdatki relativno, samo relativno nazadovali, so vsi izdatki, ki so zvezani z vojno, z militarizmom nesorazmerno mnogo večji kot preje. Obrestovanje vojni dolgov je stopilo na predvojno mesto izdatkov za vojno: Saj znaša v Angliji 45%, v Franciji 38%, v Italiji 32%, v Belgiji 31%. Drugi, tudi direktni izdatki posledice vojne so znašali leta 1925. v naštetih državah 9.8, 25.5, 9, 21.7. Ako te in še izdatke za vzdrževanje vojske seštejemo, dobimo vprav porazno sliko militarizma: V Angliji zahtevajo 72%, v Franciji 77%, v Italiji 60%, v Belgiji 63% vseh izdatkov ali izdatki za vojsko (torej izdatki za bodočo vojno) ali pa izdatki, ki so posledica preteklega.

Vse mogoče funkcije, ki jih vrši današnja država in ki so porazdeljene med najrazličnejša ministrstva, ne štejejo mnogo napram tem mogočnim postavkam.

A v naši državi?

Tudi pri nas so med vsemi izdatki za vojsko z 32.5% na prvem mestu. (Državna podjetja pri tem niso vpoštavana, kakor tudi ne v drugih državah.) K temu pa je prišteti še največji del postavke dolgov, ki znaša 11.51% in močen del postavke penzije in invalidnine, ki zavzema 12.33%. Torej tudi pri nas gre vsaj polovica vseh izdatkov na ta račun.

Kaj hoče Leron

v Varšava, 25. okt. (Tel. Slov.) Poljska brozjavna agencija izjavlja danes v očividno oficijoznem poročilu, da je neresnično, da je obisk francoskega generala Leronda v Romuniji in njegov napovedani povratak skozi Poljsko v zvezi s pogajanjimi za poljsko-romunsko vojaško zvezo. Ta pogajanja so se med poljskim in romunskim generalnim štabom tekom leta vodila že tako resno, da Leronda o tem ne ostaja ničesar več razpravljati. Seveda pa je mogoče, da se bo informiral o uspehu dogovorov med poljskim in romunskim generalnim štabom.

Razcep poljskih socialistov

v Varšava, 25. okt. (Tel. »Slov.«) V nasprotju z dosedanjim predsednikom varšavske stranke socialnih demokratov Javorovskem, ki se je priključil skupini Moračevskega, je podalo 11 socialno demokratskih mestnih svetovalec izjavo, da se ne priključijo gibanju, ki gre za tem, da se socialno demokratska stranka razcepi. Socialno demokratski župan mesta Lodza Ziemelski hoče poskusiti še s spravnim poskusom, predno prideta obe skupini 1. novembra na strankarski shod.

Končana preiskava zoper Rossija

v Milan, 25. okt. (Tel. Slov.) Sedaj je končana preiskava proti Cesaru Rossiju, bivšemu načelniku Mussolinijevega tiskovnega urada, katerega so Mussolinijevi detektivni meseca septembra zvabili iz Lugana v Campione na laških tleh in ga tam aretirali. Njegova spremljevalka Francozinja Durand je bila izpuščena, kar potrjuje domnevo, da je bila dogovorjena z detektiv.

Morilec Heidger prilet

v Köln, 25. okt. (Tel. »Slov.«) Morilec Heidgerja, ki je pred nekaterimi dnevi povzročil divjo gonjo po mestu in ga policija ni mogla vjeti, se je danes le posrečilo najti v hišah, kjer se je skril. Po hudem boju z revolverji in ročnimi granatami so ga končno prijel. Morilec je dobil v boju sedem težkih ran, ki pa niso smrtno nevarne.

Kdo je kriv nesreče »Ondine«?

v Atene, 25. okt. (Tel. »Slov.«) Grški listi ostro protestirajo proti temu, da francoska vlada dosedaj ni preklcala svojih obdolžitev, da je kapitan grškega parnika Aikaterin Gulandris kriv katastrofe francoske podmornice »Ondine«, dasi je holandski izvedenec, kateremu je bila poverjena preiskava o nesreči, razsodil, da je nesrečo zakrivila napaka poveljnika podmornice. V Atene je dospela celo vest iz Pariza, da je Francija zahtevala, da naj grškega kapitana sodi francosko sodišče. Grčija je pripravljena predložiti zadevo nevtralnemu razsodišču.

Nemci so prevzeli kitajsko armado

v London, 25. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor poročajo »Times« iz Sanghaja, je kitajska nacionalna vlada poverila zaupniku Ludendorfa polkovniku Bauerju izvedbo reorganizacije kitajske vojske, pri čemer ga bo podpiralo večje število nemških častnikov. Med njegove naloge spada tudi organizacija vojne industrije, na kateri so interesirani tudi nemški sindikati.

Dunajska vremenska napoved. Milo vreme bo trajalo dalje. Majhna motenja jasnega vremena v višinah niso izključena. V nižavah mairske megla.

Novosadska vremenska napoved. Na Primorju deloma oblačno. Večidel oblačno tudi v Sloveniji. Vedro v ostalih krajih.

Nova mednar. prometna konvencija

Poročali smo že, da je stopila pri nas v veljavo s 1. oktobrom t. l. nova mednarodna konvencija o direktnem železniškem prometu, ki vsebuje dve in sicer mednarodno konvencijo o prevozu potnikov in prtljage na železnicah in mednarodno konvencijo o prevozu blaga na železnicah.

Prva je popolnoma nova in ni dosedaj obstajala. Mednarodni potniški in prtljažni promet se je vršil dosedaj le na podlagi relementarnih določb, ki so bile vnešene v posamezne direktne tarife. Sedaj je prva še ločena od druge konvencije, vendar je upanje, da bosta na prihodnji konferenci združeni v eno in da bomo tako dobili enkrat skupno mednarodno konvencijo o direktnem mednarodnem prometu na železnicah.

Nova mednarodna konvencija o prevozu potnikov in prtljage (M. K. P.) vsebuje v glavnem iste načelne odredbe, ki se nahajajo v naši železniško-prometni uredbi (Z. P. U.) in v železniški tarifi, prvi del, naših železnic, in tvori odsej pravni temelj za direktni prevoz potnikov in prtljage med vsemi evropskimi državami razven Anglije, Rusije in Turčije. Zato, da nova konvencija ne vsebuje nikakih določb o prevozu ekspresnega blaga t. j. o prevozu predmetov, ki se prevažajo brez potnikov, in je prevoz tega blaga še vnaprej izključen od mednarodnega prometa. Ekspresno blago se more prevažati med dvema državama le, če sta ti dve državi sklenili medsebojno tozadevno posebno pogodbo na podlagi le-te in pa direktnih tarifov med poedinimi železnicami v okviru internih predpisov. Nova, zanimiva in jako koristna je pa določba v novi konvenciji, da se določbe M. K. P. lahko uporabljajo tudi za avtomobilsko in pomorske proge (linije), ki redno obratujejo pod odgovornostjo ene izmed pogodbenih držav oziroma železnic in ki so navedene v posebnem seznamu n. pr. Ljubljana gl. kol.—Sušak—Dubrovnik—Mostar ali Budimpešta—Reka—Ancona—Rim. Ta odredba je važna že radi tega, ker nudi možnost za nadaljnji razvoj mednarodnega prometnega prava, ki bi veljalo za vsa prevozna sredstva, železnico, avtomobil, parobrod, aeroplan itd.

Nadaljnje važne odločbe oziroma

spremembe,

ki jih vsebuje nova M. K. P., so še: Železnica je dolžna potnika, ki je bodisi

• radi zakasnitve,

bodisi radi izostanka vlaka, izgubil zvezo in želi vožnjo nadaljevati, prepeljati z njegovo prtljago vred brez vsakega doplačila tudi po drugi progi z vlakom, s katerim dospe najhitreje v svojo namembno postajo. Če je potrebno, mora postaja potniku na vozni karti potrditi zakasnitev ali izostanek vlaka, podaljšati veljavnost vozne karte in mu jo overiti za novo progo, višji razred ali višjo vrsto vlaka. Pri nas velja v takem slučaju še določba, če potnik ne namerava nadaljevati svoje vožnje naprej, ampak želi se povrniti v vstopno postajo, da mu mora železnica povrniti vozarino za neprepotovano progo in ga prepeljati do vstopne postaje zastoj v istem razredu, v katerem se je vozil dosedaj, če se vrne s prvim pripravnim vlakom.

Izjeme prepovedane.

Prepovedani in ničevi so vsi posebni sporazumi, s katerimi bi se dovolile posameznikom posebne povlastice (znižana vozna cena oziroma vozarina). Vendar so pa dovoljene ugodnosti za železniške, javnopravne, dobrodelne, vzgojne ali poučne namene, ako so predpisane objavljene in dostopne vsakomur pod enakimi pogoji.

Tarife za mednarodni promet

veljajo samo v toliko, v kolikor ne nasprotujejo določbam konvencije. Nobena železnica,

nobena država — pogodbenica nima pravice menjavati konvencije v korist ali v škodo strank. Potniki morajo sami prisostvovati carinskim pregledom njihove prtljage in odgovarjajo sami za vse kršitve carinskih, davčnih, finančnih, policijskih in drugih upravnih predpisov. — Preplačila vozne cene ali vozarine preko fr. 0.50 je železnica dolžna ex offo povrniti, če je naslov potnika znan.

Potnik, ki uporablja

vadi pomanjkanja prostora

v onem razredu, za katerega ima veljavno vozno karto, nižji razred, ima pravico zahtevati povračilo razlike vozne cene. Da je resnično potoval v nižjem razredu, si mora priložiti potrditi in potrdilo priložiti prošnji oziroma zahtevi povračila.

Za smrt ali poškodbo potnikov

jamči po krajevnih zakonih samo ona železniška uprava, na katere področju se je nesreča dogodila. Isto velja tudi za škodo, ki jo utrpiti potnik pri zakasnitvi ali izostanku priložnega vlaka.

Glede ročne prtljage in živali v potniških vozovih pod nadzorstvom potnikov samih jamči železnica samo v toliko, v kolikor zadene njo kakršna krivda. Predajna železnica jamči za potno prtljago napram stranki za celoten prevoz. Vsaka priložna železnica, ki prevzame prtljago, pa se pridruži prevoznim pogodbam in sojamči za prtljago, ne oziroma se na to, če je prtljago prevozila ali ne. Železnica jamči za izgubljen, poškodovan ali zakasnelo prtljago od predaje do oddaje izvzemši v slučajih, v katerih je izgubo ali poškodbo prtljage zakrivil potnik sam ali se je to dogodilo radi kakršnosti prtljage same in po višji sili (vis major). Višina odškodnine za izgubljen potno prtljago znaša pri dokazani škodi največ fr. 20.—, pri nedokazani pa povprečno fr. 10 za vsak brutto kg manjkajoče prtljage. Razen tega mora železnica povrniti plačano vozarino, carinske in druge stroške. Prtljago je smatrati za izgubljen 14 dni potem, ko je potnik zahteval, da se mu izroči. Pri nas znaša ta rok samo 3 dni za promet v naši državi. V slučaju poškodbe potne prtljage plača železnica samo odškodnino za poškodovani del prtljage. Ako je železnica povzročila poškodbo, izgubo ali zakasnitev prtljage z zlobo namenov ali s skrajno brezbrižnostjo, mora plačati največ dvojno najvišjo odškodnino kot sicer. (Naša Z. P. T. predvideva v takih slučajih povračilo celotne škode.) Od dneva, ko je bila odškodnina zahtevana, pa do dneva, ko je bila odškodnina izplačana, znašajo obresti za odškodnino 6 odstotkov. Potnik mora izgubljen prtljago kolikor mogoče natančno popisati. V splošnem ugasnejo vse zahteve po odškodnini v trenutku, ko je potnik prevzel prtljago. Le redke so izjeme, ko ima potnik pravico uveljaviti svoje zahteve tudi potem, ko je svojo prtljago že prevzel in mora železnica na potnikovo zahtevo delno izgubo potrditi na prtljažnici. Ako potnik v roku 6 mesecev po prihodu vlaka, kateremu je bila prtljaga predana, ne zahteva izročitve prtljage, ugasne sploh vsako jamstvo železnice za prtljago (pri nas po 14 dneh). Tožbe iz prevozne pogodbe zastarajo v enem letu oziroma v 3 letih. Odškodninske zahteve, ki so pravilno ugasle ali zastarele, se ne morejo uveljaviti niti z ugovorom, niti s pritožbo, kar je docela nova določba. — V kolikor M. K. P. ne vsebuje nikakih določb, veljajo pomožno (subsidiarno) krajevni zakoni (Z. P. U., trg. zakon, obč. drž. zakon) in pravilniki prizadetih držav. Revijske konference za te konvencije se vrše vsakih 5 let. Pri sporih je merodajen francoski tekst konvencije, nemško in italijansko besedilo je samo uradni prevod.

Slavnostni dnevi v Ljubljani

Deset let je minulo, odkar so se narodi bivše Avstrije oddolili, da hočejo pod svobodnim solncem živeti samostojno življenje. Brat-ski češki narod je že danes začel praznovati spominke slavnosti, odkriva spomenike, otvarja socialne in kulturne institucije, vlada sama bo proslavila 29. oktober s slavnostno sejo, mestna občina pa z bajno razsvetljavo. Tudi Poljska že nadeva slavnostno obilježje.

29. okt. 1928 je za naš narod takorekoč rojstni dan. Zato ne moremo molče mimo tega dogodka. Skromno je sicer naše življenje, skromne naše finance, ne mislimo postavljati spomenika junakom, kateri so zaslužili ogromen spomenik, ko so dali življenje, ker so nam kazali pot v »Zarje Vidove«.

Naše prosvetne organizacije in naša mladinska društva tekmujejo med seboj, kako bi dali pečat svobode in napredka tem slavnostnim dnevom s kulturnega ozadja. V petek bo v Akademskem domu ob 8. prosvetni večer, ki bo nekaj uvod k našim slavnostim. Prof. Silvo Kranjec bo odkril zanimivo poglavje iz postanka naše države.

V soboto ob 8 zvečer bo slavnostna akademija slovenskih Orlov in Orlic v veliki dvorani hotela Union. Vsaka točka programa kaže rast in dvig samostojne zavesti. Krasn sestava vaje »Oj Doberdob« bo pokazala, da je naša zlata svoboda vsakalila iz trpljenja. Prav tako, če ne še lepši, pa bo Adamič-Gestrinov »Ecce dolor«, katerega poje pevsko društvo »Ljubljana« s spremljevanjem fanfar. Govornik poslanec Smodej pa bo orisal pomen teh dni v slavnostnem govoru.

V nedeljo se zbere naša društva, Orli in Orlice, pevski zbori ob 9 na Unionskem vrtu, odkoder odkorakajo v slučaju lepega vremena s svojimi zastavami k zahvalni službi božji v stolnico sv. Nikolaja. Po sv. maši se isto tako v sprevodu vrnejo v Union na manifestacijsko zborovanje, kjer nastopijo trije govorniki, bivši člani prve narodne vlade.

Radio-oddajna postaja se slovesno otvori v nedeljo ob 15.30 v veliki dvorani hotela Union. To moderno, kulturno napravo otvori delegat kraljeve vlade. Predsednik Oblastnega odbora dr. M. Natlačen se v imenu slovenskega odbora zahvali kr. vladi za to institucijo, do katere bi Slovenci gotovo nikdar ne prišli, če bi ne bilo 29. okt. 1918. Takoj nato pa nastopijo pevski zbori, razdeljeni v sedem okrožij. Pevska zveza bo s skupnim nastopom 800 pevcev in pev v lepi Foersterjevi kompoziciji: »Povejte, ve planine«, na najbolj slovesen način pokazala, da je že rojen junak, ki je pripeljal Slovence v svobodno narodno državo. Melodijozna kompozicija Sattnerjeva: »Vrbica« pa bo veljala kot pozdrav tega dneva bratom in sestram ob Soči in Dravi, kateri bi bili ob tem trenutku gotovo najbolj srečni, če bi bili združeni z našo materjo Slovenijo.

Komerz, katerega bo priredilo pevsko društvo »Ljubljana« v nedeljo ob 8 zvečer v veliki Unionski dvorani, bo pa veljal zlasti onim odposlancem naših organizacij, ki bodo prišli z dežele na proslavo in se bodo naslednjega dne udeležili obnega zboru naše kulturne matice Prosvetne zveze.

Ponedeljek 29. okt. bodo podale naše organizacije javen račun o svojem delu. Prosvetna zveza bo imela svoj redni občni zbor ob 9 v beli dvorani. Pevska zveza ob 11 v zeleni dvorani. Ženska zveza pa popoldne ob 3 v beli dvorani Uniona. Ti občni zbori naj pokažejo, kako rastemo, kako se dvigamo, odkar živimo samostojno življenje v svobodni državi.

Člane in članice naših društev pa vabimo, da se v obilnem številu udeležujejo teh slavnosti. Pridite v krojih, pridite v narodnih nošah z društvenimi zastavami in prapori, da pokažete, da se je zavest samostojne državnosti in ljubezni do svobodne Jugoslavije raz-

plamtela v vaših sreih v mogočen kres, kateri naj prav v teh dneh ožari sleherni slovenski dom!

Tri dobe češke zemlje

bodo izvajale Orlice na orlovski akademiji jutri ob 8 zvečer v Unionu.

I. doba obsega pokristjanjenje in slavo češkega naroda, in sicer: prihod sv. bratov Cirila in Metoda na Moravsko, kjer jih knez Rastislav s svojim narodom navdušeno sprejme; Čehi spoznajo pravega Boga in se dajo krstiti; nato sledi molitev in darovanje.

Drugi del predstavlja doba Karla IV., ko se sloves češkega imena širi po vsej Evropi, literatura in umetnost sta v polnem cvetju.

II. doba podaja bratomorne boje in propad češkega naroda: Brat je proti bratu dvignil orožje. Po vsej domovini se pretaka bratska kri. V drugem delu se prikazujejo bojna opustošenja, jok in slovo čeških izgnancev iz domovine. Pod tujim jarmom umira rodna gruda...

III. doba predvaja probujenje in osvobodjenje češkega naroda: narod se probuja in trga okove, pojavlja se veselje, vendar vlada še strah pred sovražnikom... Vse ovire so premagane: Prapor svobode je zaplapolal nad odrešeno zemljo: Narod pozdravlja drago domovino in hiti prisegati zvestobo domovini ter hvali Gospoda za njegovo pravično sodbo in ga poln zaupanja prosi za srečno bodočnost.

Spored koncerta Pevske zveze

1. St. Premrl: »V Korotan«. Mešani zbor. V. Vodopivec: »Ves dan je pri oknu«. Mešan zbor. Stiško okrožje, pevov. Zagar (St. Vid).

2. Ant. Foerster: »Ljubica«. Mešani zbor. O. Dev: »Spov ptice pojo«. Kon. nar. Meš. zbor. Tržiško okrožje, pevov. Iv. Mejač (Tržič).

3. Dr. Dolinar: »Doma«. Meš. zbor. P. Jereb: »Prepelica«. Meš. zbor. Savsko okrožje, pevov. Al. Rozman (Zagorje).

4. E. Adamič: »Kresovale tri devojke«. Meš. zbor. A. Nedved: »Nazaj v planinski raj. Mešani zbor. Logaško okrožje, pevov. Cerar (Dol. Logatec).

Od mor.

5. »Zori rumeno žito«. Mešan zbor. M. Tomc: Majeva. Mešani zbor. Kamniško okrožje, pevov. Iv. Primožič (Kamnik).

6. E. Adamič: »Tožba«. Mešani zbor. A. Lajovic: »Pastirčki«. Mešani zbor. Ljubljansko okrožje, pevov. M. Bajuk (Ljubljana).

7. Dr. Schwab: »Ptičkas«. Mešani zbor. V. Vodopivec: »Večer na Adriji«. Mešani zbor. Radovljiško okrožje, pevov. Avg. Fabjan (Radovljica).

8. J. Klemenčič: »Slanica«. Zenski zbor. A. Foerster: »Povejte ve, planine!«. Moški zbor. H. Sattner: »Vrbica«. Mešani zbor. Združena okrožja (800 pevcev) pevov. prof. M. Bajuk.

Vstopnice po: 50, 40, 30, 25, 20, 15; stojišča po 10 in 5 Din se dobe v trafiki Union in v nedeljo od 1 naprej pred vel. unionsko dvorano. Začetek koncerta ob pol štirih popoldne, konec ob pol šestih.

Double suknje

In double blago najcenejše pri

DRAGO SCHWAB — Ljubljana.

Ar. Averčenko:

Ali naj pišemo pisma?

Priporočeno pismo je nevarna reč. O njem ne moreš trditi, da ga nisi prejel; nasprotno pa navadno pismo lahko čisto mirno utajiš. Vprašanje je samo, če pismo prejmemo ali ga pišemo.

»Torej vzemimo, ti pišeš pismo.«

»Jaz pisem sploh ne pišem. Saj veš, ni težjega, kot pisati pisma. Lahko porabimo par ur za čitanje kake neumne knjige, lahko ure in ure motrimo vzorec kake preproge, toda težko si utrujem deset minut, da odgovorimo na pismo. Ko ga prejmemo, si mislimo: odgovorim na ta list. Toda če se takoj ne vsedem k pisalni mizi, nikdar ne napišem odgovora. Rečemo si — jutri... Toda vsak jutri ima svojo usodo. Vsak jutri ima svoj jutri, vest nas peče, pa kljub temu pisma ne napišemo. Zakaj? Ker leži v tem redu nekakšno prokletstvo. Polagoma pričnemo pismo, ki ga nosimo v žepu, sovražiti. Mislimo si, sedaj že ne morem več odgovoriti na pismo, proč ga vržem. In tako roma v žep suknje, kjer se že nahajajo nekateri listi, na katere nismo dali odgovora.«

»Kako pa se opravičimo pred pošiljateljem?«

»Je pismo navadno ali priporočeno?«

»Brez razlike.«

»O ne, to je velika razlika. Pri priporočenem pismu je pošiljatelj pomirjen, ker ima potrdilo v žepu. Res je sicer, da se ta potrdila mnogokrat izgube, toda s tem ne moremo računati. Navadno pismo pa lahko ravnodušno utajimo. Tri mesece pozneje srečamo njegovega odpošiljavca. Viharno ga pozdravimo:

»Dober dan! Kako se imate? Zakaj ne daste nobenega glasu od sebe?«

Očitajoče te pogleda in pravi: »Vi ste nesramni! Tri pisma sem Vam pisal, pa niste na nobeno odgovorili. Ze navadna vljudnost zahteva, da...« Napraviš začuden obraz in rečeš: »Vi... meni... tri pisma?...« Nato govoriš z glasom, iz katerega odmeva užaljenost: »Poslušajte... Vi veste, kako sem ljubil svojega pokojnega očeta. Pri njegovem spominu Vam prisegam, da nisem prejel nobenega pisma.« — »Nemogoče!« odgovori odpošiljatelj. »Pa sem Vam vendar trikrat pisal!« — »Saj poznate rusko pošto. Se naši pošti lahko zaupa?« — Prične dvomiti; misli si: resnično, na pošti kradejo pisma, prisega pri spominu na svojega očeta, da pisem ni prejel, ima pošten obraz. Led je prebit. Prijateljsko sedeta na divan in pričneta zabavljati čez razmere pri pošti.

»Toda kako ravnáš, če si komu obljubil, da na važno pismo v treh dneh odgovoriš?«

»Kako v takem slučaju ravnam? Imam namen pisati mu, toda prvi dan tega ne storim, ker imam še drugi in tretji dan čas; drugi dan imam še tretjega v rezervi in tretji dan razpade v dve polovici, ko lahko pišem. Toda nimam časa in pismo ni napisano. Tako moj dopisnik pisma ne dobi.«

»In če se vrne, se mu izogneš.«

»Nasprotno! Takoj se peljem k njemu, mu pogledam v oko in pravim sarkastično: »To je neverjetno!...«

Moj glas ga osupne in vpraša nestrpno: »Kaj je neverjetno?« — »Lahko bi mi poslal vsaj karto in se zahvalil, da sem Vaše naročilo tako hitro izvršil!« — Ves je iz sebe: »Zahvalim naj se Vam? Ker ste me imeli za norca in sem radi Vaše nemarnosti škodo trpel?«

— Tu vzrojam: »Kaj, Vi si upate trditi, da Vam nisem pisal? Kaj niste prejeli mojega pisma — moder ovoj z vijoličastim robom? Nalepil sem še več znamk... Rumene znamke.« — Te podrobnosti ga osupnejo: »Vi pravite moder ovoj z vijoličastim robom, rumene znamke?... Časna beseda, pisma nisem prejel.« — »No, veste kaj,« odgovorim, »tu mi odpove moja pamet. Saj sem pismo sam oddal. V rumen nabiralnik sem ga vrgel, na voglu Marskaje. Saj veste, nabiralniki so rumeni.« — »Res je,« pravi, »nabiralniki so rumeni.« — »No, vidite,« rečem, »naša ruska pošta, saj jo poznate, povsod povrnost, nemarnost. Tako ti gre kak pismošoj v gostilno, pije tam vrček piva, pozabi zavitek pisem in jaz se moram potem jeziti, razburjati in Vas sumničiti, da iz kakršnegakoli vzroka tajite prejem pisma.«

Po teh očitkih se mi opraviči...

»Pa delaš to z vsemi svojimi pismi?«

»Da.«

»Sedaj razumem, kako je izginilo tisto pismo, ki si mi ga baje pred četrt letom pisal...« — »Pisal sem ti, pri Bogu! Če ti rečem, da sem ga pisal, sem ga tudi pisal. Druge vlečem. Tebi sem pa pisal. In če se je pismo izgubilo, je pošta kriva. Pa to ni bilo pred četrt leta, nego pred tri četrt leta. Spominjam se: papir ni hotel v ovoj, moral sem odrezati rob. In pri sem odrezal par besed. Ostalo je: Pritisnem Te na svoja... in prsa sem odrezal. Ja, ja, prsa sem bil odrezal. Ne, tisto pismo sem ti zaista pisal.«

Gospod, ki je svojemu prijatelju očital, da muni pisal pisem, se je nasmehnil in dejal:

»Pomiri se, nisi mi obljubil pisati pisma, nikoli mi nisi pripovedoval o njegovi izgubi. To si si ta hip izmislil.«

Janez Petelinček na železnici

Janez Petelinček ima znanje in opravke na vseh koncih in krajih in pri vseh mogočih in nemogočih ljudeh. Pa je križ s tem znanjem in opravki, ki bi jih Janez Petelinček rad točno in po določenem redu opravljaj, pa jih ne more. Ne more jih enostavno zato, ker se preveč zanaša na točnost in določeni red, ki velja po postavnih predpisih povsod, zlasti pa na železnici.

Janez Petelinček pač ne more sproti letati na postajo in si tam ogledovati voznih redov, ki so uradni in natančni. Niti ne dovoljujejo Petelinčku razpoložljiva sredstva, da bi si omislil za deset dinarjev »Ekspres«. Pač pa je kupil Petelinček za dva dinarja vozni red, ki je veljaven od 7. oktobra 1928 tja do preklica. Tak vozni red za navadnega človeka zadostuje in se je nanj zanašal Petelinček v polnem zaupanju in trdni veri, da je natančen. Pa ni. Za sedaj je ugotovil Janez Petelinček v njem eno samo malenkostno napako, ki pa je njemu in njegovim prijateljem napravila precej nepotrebnih stroškov in skrbí. Petelinček je bil namreč povabljen oni dan na Go-rejsko in ga je v Kranju čakala prijateljska deputacija društva »Pipec« z zastavo in z godbo na pihala. Skrbno urejen je prikorakal Petelinček v Ljubljani na kolodvor in se je hotel v Kranj odpeljati ob 8.16, kakor piše tisti vozni red za dva dinarja. Toda je tisti vozni red v tem ožiru postavljen na glavo, zakaj vlak odpelje točno ob 8.10, kakor je tudi navedeno v uradnih voznih redih in kakor se je na žalost prepričal tudi Janez Petelinček. Človek bi mislil, da borih 6 minut

Kaj je novega

Koledar

Petek, 26. oktobra. Evarist, Amadej (Bogoljub), Gavdiz in Benvard. — Jutri: Sabana.

Zgodovinski dnevi

26. oktober: 1757 se je rodil pruski državnik Stein. — 1764 je umrl angleški slikar W. Hoegarth. — 1800 se je rodil Moltke. — 1849 se je rodil matematik G. Frobenius. — 1874 je umrl komponist in pesnik Peter Cornelius. — 1887 je umrl voditelj nemških katolikov J. Ronge. — 1889 je umrl francoski dramatik E. Augier. — 1906 je umrl čebelar J. Dzierzon. — 1906 se aretirali čevljarkega pomočnika Viljema Vogta, ki je izvršil celo vrsto sleparstev kot stotnik v. Köpenick. — 1578 je umrl slovenski protestantski pisatelj Jurišič.

Osebnosti

★ Duhovniške vesti iz lavantinske škofije. Za provizorja v St. Petru pri Mariboru je postavljen tamošnji g. kaplan Peter Krevh. — G. Franc Rakun, kaplan v Pišecah, je prestavljen v Marenberg. — G. Alojz Potrč je nastavljen v Pišecah.

★ Zahvala. Presrečno se zahvalim vsem, ki so mi k 50 letnici slovesne redovne obljube osebno ali pismeno častili. V Novem mestu dne 24. okt. 1928. — P. Alfonz Furlan.

★ V imenik odvetniške zbornice v Ljubljani je vpisan dr. Franc Brandstätter, odvetnik v Mariboru.

★ Iz zdravniške službe. Zasebni zdravnik v Metliki dr. Ivan Pavešič je izbrisan iz imenika zdravniške zbornice za Slovenijo, ker je odpotoval v inozemstvo.

★ Upokojen je Franc Kranje, sodni sluga pri okrajnem sodišču v St. Lenartu v Slovenskih goricah.

★ V naše državljanstvo so sprejeti Anton Lensčak, trgovski potnik iz Ljubljane; Teodor Kanceler, učiteljica iz Litije; Ivan Nabergoj, knjigovodja iz Ljubljane; Marija Perič, poštna nameščenka iz Ljubljane; Oton Farnik, tisk. nadstojnik iz Ljubljane; Karel Somer, pekovski pomočnik iz Laškega; Jurij Banaj, mehanik iz Medved in Mirko Smolenski iz Zg. Šiške. — Izstop iz državljanstva kraljevine SHS se odobri artistkinji Rozi Verhovnik, poselstnici Mariji Krmelj, zasebniku Josipu Kon in Ani Hol.

Ostale vesti

★ Udeleženci slavnosti in skupščine Prosvetne zveze dobijo četrtinsko vožnjo od 26. do 30. oktobra. Ugodnost se dobi pod sledečimi pogoji: 1. Udeleženec kupi na vstopni postaji polovično karto do Ljubljane, katero dobi na podlagi članske izkaznice Prosvetne zveze. Karta mora imeti mokri žig. 2. V Ljubljani udeleženec dobi potrdilo, da se je skupščine res udeležil. Ta potrdila se bodo izdajala v nedeljo in ponedeljek pred unionsko dvorano. Opremljena s tem potrdilom velja polovična karta tudi za nazaj.

★ Denarni zavod mariborske oblasti. Minister za trgovino in industrijo je potrdil nova pravila Južnoštajerske hranilnice v Celju, ki se na podlagi teh novih pravil okoli novega leta prelevi v oblastni denarni zavod maribor-

ske oblasti. Kakor je znano, so svoj čas slovenski okrajni zastopi Šoštanj, Gornji grad, Šmarje, Vransko in Sevnica ustanovili Južnoštajersko hranilnico v Celju kot svoj slovenski zavod s pupilarno varnostjo, za katerega so navedeni okrajni jamčili z vso svojo davčno močjo. S preureditvijo zavoda v oblastni zavod prevzame jamstvo za istega čela mariborska oblast. Seveda bo radi praktičnejšega poslovanja prenešana centrala hranilnice v Maribor, v Celju pa ostane še podružnica z veliko avtonomijo. Okrajni — ustanovitelji, ki so vsi pristali na reorganizacijo zavoda, dobijo po končani reorganizaciji odn. po prevzemu zavoda v oblastni delokrog enkratno odpravnino po 200.000 Din in bodo seveda deležni od oblastnega denarnega zavoda vseh ugodnosti, ki jih bo lahko zavod nudil okrajnim zastopom.

★ Preselitev uradov okrajnega glavarja v Logatec. Vsled rešitve ministrstva za notranje posle se preselijo uradi okrajnega glavarja v Logatec iz Gorenjega Logatca št. 1 v Dol. Logatec št. 36. Preselitev uradov bo izvršena v soboto, dne 27. oktobra ter se začne od tega dne poslovati v novih prostorih.

★ Sprememba naredbe o odpiranju in zapiranju obratov. Veliki župan ljubljanske oblasti je te dni dostavil Delavski zbornici za Slovenijo osnutek nove naredbe o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratov v Ljubljanski oblasti, s katero se bo izmenjala dosedanja naredba, ki je v veljavi od 8. julija t. l. Dosedanja naredba je vzbudila nezadovoljstvo v vseh krogih in je bila potrebna korekture. Z novo naredbo se bo delovni čas določil najbrže na 8 ur v obratih, ki jih predvideva ministrska uredba, na 10 ur v brivskih, specerijskih, kolonijalnih in delikatesnih trgovskih obratovalnicah in na 9 ur v vseh ostalih trgovskih, tako manufakturnih, galanterijskih, železninarstvih in sličnih obratovalnicah in pisarniških obratih. Spremenjene bodo tudi določbe o nedeljskem počitku.

★ Četrto porotno zasedanje v tekočem letu. Za četrto porotno zasedanje v tekočem letu so imenovani pri dež. sodišču v Ljubljani za predsednika predsednik dež. sodišča Franc Rekar, za namestnike podpredsednik dež. sodišča Peter Keršič, viš. dež. sodni svetniki Anton Mladič, dr. Adolf Kaiser in Jakob Anloga ter dež. sodni svetniki Josip Janša, dr. Alojzij Gradnik in dr. Milko Gaber; pri okrajnem sodišču v Celju za predsednika dvorni svetnik in predsednik okrajnega sodišča dr. Josip Kolnik, za namestnike viš. dež. sodni svetniki dr. Friderik Bračič, dr. Ivan Prensčak in Valentin Levčnik; pri okrajnem sodišču v Mariboru za predsednika okrajnega sodišča dr. Franc Zihner, za namestnike podpredsednik okrajnega sodišča dr. Franc Pichler, viš. dež. sodni svetniki dr. Franc Peitler, Fran Posega in Janko Guzelj ter dež. sodna svetnika Oskar Dev in dr. Franc Vidovič; pri okrajnem sodišču v Novem mestu za predsednika predsednik okrajnega sodišča dr. Jurij Polenšek, za namestnike dež. sodni svetniki Anton Kuder, Jakob Luznar in Božidar Romih.

★ Skupščina Jugoslovanske šumarskega združenja. Vsem članom se naznanja, da je glavna letna skupščina JSU, ki je bila sklicana za 28.—30. t. m., radi nepričakovanih ovir preložena na nedoločen čas. — Predsedstvo JSU.

★ Semelj v Šmartnem ob Paki. Ker je letos praznik sv. Martina na nedeljo, se bo vršil novodovoljeni živinski in kramarski semelj v ponedeljek dne 12. novembra. — Županstvo.

★ Popravek. »Slovenec« je dvakrat, v nedeljo in sredo, poročal o nestorju slovaških pisateljev, ki je dne 22. maja t. l. umrl v Parkracu na Hrvaškem in bodo te dni njegove zemske ostanke prepeljati na Slovaško, v domovino, kjer bo 28. t. m. slovesno pokopan. Njegovo pravo ime je bilo Matej Bencur, je bil po poklicu zdravnik, delujoč zlasti med Hrvati; njegovo pisateljsko ime pa je bilo: Martin Kukučin (ne: Kukečin)! Bil je največji realist med slovaškimi pisatelji.

Delo v rudnikih

V petek počiva delo v Zagorju in Hrastniku.

Pomanjkanje vagonov za rudnike je ponovno nastopilo. Zato rudnika Hrastnik in Zagorje v petek ne delata, dočim bo Trbovlje obratovalo.

V zvezi s pomanjkanjem vagonov, ki postaja sedaj v jesenski seziji občutno tudi drugod, se mudi v Ljubljani komisija glavnega železniškega ravateljstva, ki naj predloži nove ukrepe, da se to pomanjkanje, ki traja s presledki že cele 3 mesece, odpravi. Komisija bo šla tudi v druga ravateljstva.

Kakor smo informirani, je tudi g. min. predsednik dr. Anton Korošec ukrenil vsa potrebna, da se to vprašanje ugodno reši za interese.

Ob tej priliki ne moremo preko dejstva, da tudi v drugih državah (CSR, Avstrija in Poljska) vlada občutno pomanjkanje vagonov, čeprav so tam železnice boljše organizirane in tudi vozni park znatnejši. Vendar nismo

niti v enem češkem ali avstrijskem listu čitali radi tega napada na vlado, oz. avstrijske in češke kršč. stranke, ki so tudi v vladi. Taka strankarska zaslepljenost, ki vidi v vsaki stvari »klerikalno« delo, oz. krivi za vse »klerikalce«, je doma le pri nas, kar je žalostno.

Milijonska goljufija z ženitvijo

Pri subotiskem državnem pravdnistvu je bila te dni vložena prijava vdove Drobino ve portilinarju Josipu Erhartu. V prijavi je Erhart obtožen, da je ogoljufal vdovo Drobino vo, češ, da ji je obetal, da jo bo oženil in si na ta način prilastil njene nepremičnine: 22 oralov zemlje in poldrug milijon dinarjev gotovine. Drobino va in Erhart sta živela od l. 1927. skupaj. Erhartu se jo je posrečilo prepovoriti, da je prepisala nanj vse nepremičnine in denar. Ko je to imel, pa je lahko vdovo kratkoma zapodil. Preiskovalni sodnik je uvedel preiskavo in zaslišal okrog 130 prič.

Očeta umoril

V Belem Bregu pri Apatinu se je v torek zvečer izvršil grozen umor. Adam Benčič je umoril svojega očeta Adama, ker mu ni dovolil, da bi se oženil. Očeta je umoril še prej, predno so mu mogli bratje to preprečiti. Ko so ga odvedli na orožniško postajo, so ga hoteli ljudje linčati.

★ Izpopolnitev omnibusnega prometa na daželi Podjetni domačin, g. Hojak iz Domžal, ki je doslej s svojim omnibusom vzdrževal progo Ljubljana—Domžale—Dob in nazaj ter na njej obratoval dvakrat dnevno v obeh smereh, si je te dni nabavil nov avto, ki ga je tudi že stavil v promet na omenjeni progi. Obenem pa je tudi razširil progo in tako vozi od sedaj dnevno dvakrat iz Lukovice preko Doba in Domžal v Ljubljano in enako tudi dvakrat v obratni smeri. Iz Lukovice odhaja zjutraj ob 7.15 in opoldne ob 13.15, vrača pa se iz Ljubljane pop. ob 12.10, odnosno ob 16.30. Novi omnibus ima 32 sedežev ter je istega tipa kakor oba ljubljanska. Stane 320.000 dinarjev. Kakor smo zvedeli, bo g. Hojak v bližnji bodočnosti vpostavljal tudi avtomobilno zvezo Komenda—Mengeš—Trzin, katera bo imela v Trzinu zvezo z avtom, ki vozi do Lukovice. To progo bo vzdrževal z dosedajnim starim vozom, ki ima 15 sedežev.

★ Požar. Te dni je v Zadovinku pri Krškem izbruhnil ogenj pri posestniku Francetu Govšaku. Pogorelo je gospodarsko poslopje, pod, svinjak, listnica in vsi poljski pridelki kakor tudi poljsko in gospodarsko orodje, obleka itd. Na lice mesta so prihiteli požarne brambe iz Leskoveca, Krškega, Cerkelj in Dolnje vasi pri Vidmu, katerim se je po trirurnem napornem gašenju posrečilo omejiti ogenj, da se ni razširil na sosednja poslopja. Škoda znaša okrog 130.000 Din, zavarovalnina pa je malenkostna. Ogenj je bil potaknjen. Pogorela priporočamo usmiljenim srecem v podporo tembolj, ker je v dobrem letu že drugi pogorel. Njegov naslov je: Franc Govšak, posestnik, Zadovinec, p. Leskovec pri Krškem.

★ Velik vlem. Zagrebški vlomilci so imeli v noči na sredo zopet velik plen. Vdrli so v pisarno Trgovskega prometnega d. d. na Ilici št. 48, ki ga vodi sedaj ravnatelj Teodor Grünfeld. Vlomilci so prišli v pisarno čez dvorišče, vdrli so vrata v pisarno, nato pa načeli blagajno. Tej so izrezali na zadnji steni dve veliki luknji in odnesli 55.000 Din gotovine. V blagajni je bilo še nekaj denarja, do katerega pa niso mogli. Vlom je prvi opazil sluga Rok Bedekovič, ki je alarmiral policijo in gospodarja. Vlom je morala izvršiti neka tatinska tolpa, ki se že dalj časa potika po Zagrebu in poskuša srečo na raznih blagajnah. Tolpa operira s precej preprostim orodjem, vendar pa dokaj spretno in navadno ne zapuša nikakih sledi.

★ Velik požar v Zagrebu. V noči od toraka na sredo je ob 2 zjutraj nastal v Vlaški ulici v Zagrebu velik požar. Vnela se je hiša št. 21, last bratov Alexandrov. Na dvorišču je bilo skladišče trdke Holsinger in Sikore, v katerem je bila spravljena barva, firnež, lak in druge lahke vnetljive snovi. To skladišče je popolnoma zgorelo. Plamen je objel tudi krov sosednega skladišča ter se širil po strehah sosednih hiš ter pričel prehajati že na nasprotno stran ceste. Pri stanovalcih je nastala velika panika in pričeli so reševati svoje pohištvo. Na pomoč so prišli že čez nekaj minut gasilci, ki so takoj pričeli gasiti, kar pa se jim je posrečilo popolnoma šele ob 6 zjutraj. Pri gašenju so bili dva gasilca in neki slikarski pomočnik hujše ranjeni. Škoda še ni ocenjena, je pa krita z večmilijonsko zavarovalnino. Pri požaru je prišlo do značilnega pojave, ki ga pri nas ne poznamo. Drhal gledalcev je pričela namreč ropati in krasti rešene predmete in ne samo to: udrla je celo v neke sosedne hiše, ki splot niso bile v nevarnosti in tam izropala nekaj delavnic.

★ Huda avtomobilska nesreča na zagrebški cesti. Pred dnevi je pripeljal na zagrebško policijo šofer hudo ranjenega človeka, o katerem je trdil, da ga je našel pred sodnijsko palačo nezavestnega ležati. Policija je ranjenca, o katerem so ugotovili, da je Panta Popovič, višji sodni svetnik, oddala v bolnico. Policija je o nesreči uvedla preiskavo, ki je pokazala, da ni Popoviča povzročil nihče drugi kot B. sam s svojim avtom. B. je vozil krog

Nadležni kašelj

odpravi se najhitreje s

Kresival-om

To že nešteto krat preiskušeno sredstvo o-mehča brzo in gotovo vsako zasluženje.

Pazite na originalni zavoj

„Bayer“.

cglja z veliko naglico, ne da bi daljal pri tem znake s hupo. Bil je aretiran. Stanje ponesrečenega Popoviča je zelo nevarno, ker mu je počila lobanja.

★ Na smrt obsojeni umrl v ječi. V Osijeku je v torek zvečer umrl Srečko Virag, ki je bil obsojen na smrt, ker je umoril svojega tasta. V zaporu so opazili, da je bolan za tuberkulozo in je pričel naglo hirati. Izročen je bil v jetniško bolnišnico, kjer je umrl. Njegova smrt je izzvala v Osijeku mnogo komentarjev, zlasti ker je ravno tedaj prišla v Osijek vest, da je v Sarajevu umrl krvnik Florijan Mausner.

★ Smrtina nesreča na progi. V sredo ob 9 zjutraj je povozil tovorni vlak med postajama Mursko Kapelo Batrino in Starim Petrovim selom 23 letnega pomožnega delavca Stjepana Fabijanoviča. Fabijanovič je bil takoj mrtev. Vzrok tej nesreči še ni ugotovljen, vendar je nesrečo zakrivila najbrže neopreznost ponesrečenca samega. Truplo ponesrečenca so po komisijem ogledu prepeljali v Petrovo selo, kjer ga bodo pokopali.

★ Šofer in avtomobilist. Pod tem naslovom je izšla knjiga inž. Jos. Stofe. Knjiga je zelo obširna in nudi tudi mnogo slik v posebnem sešitku. Le kdor bo temeljito proučil to knjigo, mu bo mogoče v prihodnje položiti šoferski izpit. Avtomobilni klub, je dodal ob koncu knjige obširen terminološki slovarček, ki bo zelo obogatil našo tehniško izrazoslovje, nudi nešteto povsem novih besed. Sploh je ta lepa knjiga znamenit prispevek k naši tehniški literaturi. Cena vezani knjigi Din 140.

★ Zobozdravnik dr. Levec Anton ordinira od 29. oktobra dalje vsako predpoldne v hotelu »Triglav« na Jesenicah.

★ Pri številnih težkočah ženskega spola povzroči naravna »Franz-Josef« grenčica najboljšo olajšavo. Spričevala klinik za ženske bolezni dokazujejo, da se uporablja zelo milo odvajajoča »Franz-Josef« voda posebno pri porodnicah z izbornim uspehom. Dobiya se v lekarnah, drogerijah in specer. trgovinah.

Iz mariborskega oblastnega odbora

Sprejel se je pravilnik za okrožne zdravnike in okrožne babice k uredbi o samoupravni zdravstveni službi v občinah mariborske oblasti izven avtonomnih mest Maribora, Celja in Ptuja. Osnutek pravilnika predvideva 74 zdravstvenih okrožij za celo mariborsko oblast. V celjskem okraju bo 8 zdravstvenih okrožij, v čakovskem 3, v dolnjelendavskem 3, v dravogradskem 6, v gornjegrajskem 3, v konjskem 4, v ljubotemskem 5, v mariborskem (desni breg) 8, v mariborskem (levi breg) 7, v murskosoboškem 4, v preloškem 3, v ptujskem 9, v slovenjegrajskem 4 in v šmarnskem 7. — V kratkem se razpiše vsa mesta okrožnih zdravnikov. Tako se bo v najkrajšem času izvedla uredba v samoupravni zdravstveni službi.

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Dve opravljata nočno službo: Ramor na Miklošičevi cesti in Trnkoczy na Mestnem trgu.

○ Na 3. prosvetnem večeru nas bo upeljal prof. Kranjec v prve početke naše države. Poleg predavanja zapoje akademski kvartet nekaj pesmic, gđ. Zalarjeva pa deklamira dr. Pregljevo: Jugoslovansko himno. Prosvetni večer bo radi koncerta v Akademskem domu.

○ Asfaltna dela. Sedaj, ko so asfaltirali hodnike v Prešernovi ulici, so potem izvršili še vsakoletno »flikanje« asfalta v Šelenburgovi ulici. Ulica je sicer potrebna popolnoma novega tlaka, tega pa mestna občina noče napraviti in sicer radi tega ne, ker bo stekel prihodnje leto najbrže tramvaj in bi bilo treba zopet ves tlak prenavljati. Včeraj so pričeli s popravili asfaltnega hodnika ob magistratu ter hodnikov na nasprotni strani ceste.

○ Koncert slavnega čelista Casparja Casado-a se vrši danes v petek zvečer točno ob 20. v Unionski dvorani. Vstopnice vseh vrst je še dovolj na razpolago v Matici knjižarni.

○ Ob priliki proslave svojega 40 letnega jubileja si dovoljuje izreči slavnemu občinstvu, številnim čestilcem, prijateljem in znanec in vsem, ki so pripomogli k tako lepemu, meni nepozabnemu večeru, najprisrčnejšo zahvalo. — Avgusta Danilova.

○ Poroka. V tuk. frančiškanski cerkvi se je poročil g. Anton Bračko, drž. uradnik, z gđ. Cecilijo Bevečo.

○ Dva koncerta pevskega društva »Ljubljanski Zvon«. Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredi v nedeljo dne 11. novembra t. l. ob pol enajstih dopoldne v veliki dvorani hotela Union koncert novih zborovskih skladb, povečini objavljenih v »Zborih«, namenjen je mladini vseh ljubljanskih šol, ki ima dostop na prireditve proti odkupu sporeda za 3 Din (v kritje stroškov). — Drugi dan v ponedeljek zvečer pa se vrši koncert z ne-

Popoldanske obleke

zadnja pariška in dunajska moda v velour šifonu, volnenem georgetu, crep satenu, kakor tudi blago v vseh modernih variacijah za izdelavo oblek ravno kar dospelo. — P. MAGDIČ, LJUBLJANA.

v življenju navadnega zemljana ne pomeni dosti, toda drugačna je zadeva z železnico. Gospod Petelinček se je na postaji jezil in kregal, pomagal pa ni nič, ker mu je lukmatija odpihala tik pred nosom. In so potniki v Kranju začudeno gledali, ko je tako slovesno igrala godba na pihala in je deputacija društva »Pipec« v cilindrih vsa nervozna čakala, iz katerega voza bo izstopil gospod Petelinček. Bila je sreča v nesreči, da se je dirigent zmotil in razdelil med godbenike napačne note. In je potem muzika namesto slavnostne koračnice igrala tisto: »O njega ni...«

Gospod Petelinček bi bil pač mogel najeti avto in se z njim odpeljati v Kranj — toda deputacija in godba na pihala ga je čakala na kolodvoru, ne pa morda pod Gaštevskim klancem. Zdej ima gospod Petelinček s to preklicano zadevo bridke sitnosti in bo nemara vložena še tožba. Njegovi prijatelji namreč mislijo, da jih je Petelinček namestoma potegnil, oni pa so imeli od te namišljene potegavščine le stroške z godbo, da niti ne omenjajo blamaže na kolodvoru s tistim nesrečnim čakanjem. Toda se gospod Petelinček prijateljem slovesno zaklinja, da njega ne zadene nobena krivda. Kriv je vozni red za dva dinarja, ki je za malenkostnih 6 minut navzkriž s svojeglavno in točno lukmatijo, ki nikakor ne mara voziti takrat, ko bi to hotel kakršenkoli reklamni vozni red za dva dinarja. Naj se torej prijatelji obrnejo na prave naslove. Iz posebne prijaznosti sporoča Janez Petelinček prijateljem, da se vozni red po dva dinarja naroča pri tiskarni Merkur v Ljubljani.

koliko dopolnjenim sporedom istotam za občinstvo. Obakrat sodelujejo kot solist g. operni pevec Betetto, pri klavirju g. kapelnik Neffat, pri harmoniji g. kapelnik Svetel. Koncert in zbor (90 pevcev in pevki) vodi društveni pevovodja Zorko Prelovac. Na sporedu so prvič v Ljubljani tudi pesmi iz novejšje cerkvenoglasbene literature skladateljev Antona Jobsta in Martina Železnika. Na obe zanimivi pevski prireditvi javnost že danes opozarjamo. Vstopnice bodo naprodaj od 30. t. m. dalje v Matični knjižnici na Kongresnem trgu.

Železniški upokojenec v Ljubljani. Vsi železniški upokojenci in upokojenke, ki imajo rdečo legitimacijo, se obveščajo, da morajo iste predložiti v prolongacijo najkasneje 3. novembra do 12 z zadnjim odrezkom nakazila pokojnine. Legitimacije je oddati v Ljubljani v računski pisarni na glavnem kolodvoru. Pozneje predložene legitimacije pri tem terminu ne bodo prišle v poštev.

Pisarna Kraljevnega šolskega odbora Ljubljanskega je nastanjena v uradnih prostorih »Prosvetnega oddelka« pri mestnem magistratu v Grajski št. 2 v pritličju (prejanih prostorih okroglega urada za zavarovanje delavcev), kamor je odslej nasloviti vse dopise.

Huda nesreča mestnega delavca. Mestni delavec, 22letni Franc Petač, je vozil večerj popoldne po Gosposvetski cesti poln voz gramoza. Po nesrečnem naključju se je voz prevrnil, Petač je padel na tla, nanj pa se je vsul gramoz z voza. Petač je dobil hujše poškodbe in si je poleg drugega zlomil še levo nogo. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v bolnišnico.

Drzen vlomilec in tat v Ljubljani. Ze dalj časa išče ljubljanska policija nekoga Miroslava Lampeta, ki bi med vlomilci in roparji Slovenije gotovo odnesel prvenstvo. Nečeti vlomilci, ropi, tatvine in goljufije so njegovo delo in ljubljanska policija je prepričana, da je izvršil pred dnevi tudi akrajno drzen vlom v T. Žišču, kjer je ugrabil za 100.000 Din vrednega blaga. Predvčeršnjim pa se je naenkrat drzno pokazal v sovražnikovi bližini — v Ljubljani sami. Nič ni porajal za policijo, ki je bila takoj vsa na nogah. Vse bolj prometne ulice, kolodvor, vse kavarne so bile skrbno nadzorovane, toda zaman, kakor je prišel, tako je tudi odšel. Kar zmanjkalo ga je in ni ga bilo več. Lampe bi že davno sedel za varnim omrežjem, če ne bi bilo na svetu »dobrih« ljudi, zlasti njegovih številnih znank, ki ga skrivajo pred oblastmi. Njegovo roko-maharsko življenje pa je cel roman, ki bo na dan prišel vsaj tedaj, ko ga bodo zopet enkrat zašili.

Cigav je avtomagnet? Pred dvema dnevo-ma je prišel k trgovcu Rudolfu Velepču delavec Martin R. in mu ponudil v nakup avtomagnet znamke »Bosche« s številko 21.055. Trgovec se je že pogodil za ceno 300 Din, ker se mu je zdelo sumljiva nizka cena, pa je dal prodajalcu le 10 Din, drugo pa mu je obljubil dati drugega dne, ko pri-nese potrdilo, da je magnet res njegov. Martin pa ni mogel prinesiti potrdila, ker ga je stražnik že poprej aretiral, Velepč pa je še istega dne izročil magnet policiji. Magnet je vreden krog 2500 Din. Martin pravi, da mu ga je izročil nekdo, ki ga sicer dobro pozna, toda ne po imenu, naj bi magnet prodal zanj. Ker je bil magnet gotovo kje ukraden, naj se lastnik zgleda na policijo.

Male tatvine se zadnje dni zelo množe, zlasti med delavskim slojem. Včeraj je bil policiji prijavljen zopet cel kup takih tatvin, katera pa no-bena ne dosega vrednosti 250 Din. Ta pojav je na jesen precej umeven, kajti sedaj se pred zimo se-lijo številni sezonski delavci iz Ljubljane in pri-tleži marsikdo rad kaj znamenja svojemu sosedu ali tovarišu, pa naj bi to bil klobuk, ali hlače, ali pa tudi kak star prihranjen stodinarski bankovec.

Maribor

ZADNJA POT

† ŽUPNIKA MATEJA STRAKLA.

V sredo dopoldne se je na svečan način izvršil pokop šentpeterskega župnika in du-lovnega svetnika Mateja Strakla. Na njegovi zadnji poti ga je spremljalo do 60 duhovnih sobratov iz najrazličnejših delov prostrane la-vantinske škofije ter ogromna množica hval-ležnega ljudstva. Pogreba so se udeležili na-rodni poslanci dr. Hohnjec, Franjo Zebot in Vladimir Pušenjak, oblastni predsednik dr. Leskovar in obl. odbornik Marko Krajnc v imenu mariborskega oblastnega odbora in dr. Veble kot zastopnik mariborskega okrajnega zastopa. Sprevod je vodil mestni župnik in dekan v dekanijski l. dr. breg stolni kanonik Franc Moravec, poslovlino propoved pa je imel v cerkvi stolni kanonik dr. Maks Vrab-ber. Sveto mašo je bral stolni kanonik Franc Časl, asistiral sta pokojnikova rojaka iz Sv. Križa pri Ljutomeru prelat dr. Matija Slavič in profesor Jožef Kardinar.

Solze so se zasvetile mnogim faranom v obeh, ko so polagali rakev v grob; zakaj od vzornega služabnika božjega, ljubljene-ga in ljubečega duhovnega očeta in moža-dobri-čine so se poslavljali — do svidenja onstran groba.

Ave, anima candida!

GOSPA RAVNATELJICA STUPCA — UPOKOJENA.

Ta vest nam prihaja baš v tem slučaju le prerano. Kdor jo je videl pri delu v pisarni in na šoli in kaj šele kdor je delal z njo, se v dejstvo njene upokojitve kar živeti ne mo-re. Šaj zapuščila svojo šolo tako zdrava in kreпка! In vendar!

Kdor je kdaj v njeni pisarni pazno pre-motril nje in njeno okolico, je moral prav go-tovo čutili, da stoji pred ženo svoje vrste, ženo, ki ne živi samo za se niti takrat, kadar se poglablja v molitve. Na steni pred pisalno mizo ji visi razpelo, pod njim Slomškova in Krekova slika, na steni za njo visi slika božjega Prijatelja otrok. Slomškovo življenje, njegovo in Krekovo delo sta ji bila vzor, raz-pelo vzor daritve in ljubezni, ljubezni do vseh in pred vsem do mladine. Premnogokrat je v težkih urah dela in skrbi dvignila oko k tem slikam in zopet se ji je zjasknil obraz. Zivela je res samo svojemu poklicu. Ljubila je svojo mladino, žrtvovala se ji je, kakor se ji le vzorna učiteljica in ravnateljica žrtvovala za-more. Učiteljstvu je bila blaga in najboljša tovarišica, premnogokrat mu je bila kakor mati. Ni čuda torej, če prihaja poročilo o nje-ni upokojitvi res mnogo prerano.

Ravnateljica Stupca je delovala v šoli pol-

nih 35 let. Službovala je pri Sv. Marku niže Ptuj, pozneje na utrakvistični šoli v Krče-vini, od prevrata sem pa je posvečala vse svoje izredno odlične in bogate zmožnosti II. dekliški meščanski šoli v Mariboru. Široka nem delu v šoli, pozna jo po njenem vzor-nem delu v šoli, pozna jo po njenem narod-nem in izobraževalnem delu in kdo je slednjiš-ne pozna kot matere sirot, revne in zapuščene mladine? Njena pisarna in njen dom sta bila zatočišče bednih in potrlih. Vedno ima za vse prijazen pogled, pomirljivo besedo, za vsakogar pozna pomoč in tolažbo. In če ji je kdaj postala beseda resnejša, morda tudi trda, vedno je vsajala v srcu poleg rane tudi tolažba: In vendar, vendar sva si tako zelo blizu.

Kdor je poznal ravnateljico Stupco v delu in v družbi, moral je za njo brezpogojno pri-praviti kotichek srca in če se je temu še tako upiral, s svojim uspešnim delom in ljubkim, odličnim nastopom si je zamogla priboriti tudi tako velik ugled v najodličnejših krogih. Njej niso bila zaprta nobena vrata, njene prošnje so zalegle vedno več, nego prošnje drugih.

Ona je za delo v šoli upokojena. Misli bi človek, da je kot taka duševno in telesno sirta. Lep, še vedno mladosten obraz ji sicer res obrobljajo že osiveli lasje, a pod čelom nosi še vedno tisti topel, živahen pogled, izraz izredno živahnega duha, kakršnega bi si želel pač marsikdo po polnih letih dela in truda. In hvala Bogu, da je tako! Ona se od svojega dela ne posavlja. Vse svoje bogate moči hoče i v bodoče posvečati delu za bedno mladino, žrtvovala se bode gotovo še dalje nabraževalnemu delu med narodom. To je pogum, to je veselje do dela, to so moči, ki jih črpa iz svojega globokega verskega prepri-čanja.

Ljubljena in globoko spoštovana zapušča svojo šolo. Briddo ji je bilo slovo, ki so ji ga v soboto, dne 20. t. m. priredile njene učiteljice in učenke. Tako plaka deca za svojo materjo! Vsi, ki so jo ljubili in spoštovali kot svojo ravnateljico, tovarišico in učiteljico to-lazi njeno zagotovilo, da ostane i v bodoče popolnoma naša med nami in da za svoje plodonosno delo izven šole ni upokojena.

Ko mislim na njo in njeno delo, se spomi-njam besed dr. Kreka, ki jih je imela zapisa-ne pod njegovo sliko: Vi vsi, ki ste seme iz-krvavelega naroda. — Ona je to sveto opo-roko izpolnila v polni meri in jo hoče še iz-polnjevati. — Kdaj jo izpolnimo mi?

*

□ **Akademski maša** bo kakor navadno prihodnjo nedeljo v tukajšnji frančiškanski cerkvi; pridiga msgr. Vreže.

□ **Interesantna gostovanja v mariborskem gledališču.** Da napravijo spored čim bolj pester, priredi mariborsko gledališče koncem meseca go-stovanje bivše naše priljubljene članice gđ. Lu-bejeve v »Jesenskem manevru«. V mesecu no-vemburu sledi gostovanje prvakinje zagrebške dra-me ge. Vike Podgorščak in bivšega mariborskega gledališkega ravnatelja g. Hinka Nučiča v »Tatu« ter gostovanje najpopularnejše dunajske komičar-ke ge. Hansi Niese in njenega ansambla.

□ **Smrtna kosa.** Umrli so: Rudolf Jurkovič, dijak prvega gimn. razr., star 13 let. Pogreb danes ob 16. — Kokalj Marija, vdova pa železničarju, stara 84 let. Pogreb danes ob 17. — Kraut Ma-rija, soproga nadrevidenta v pokouju, stara 47 let. Pogreb danes ob 15 na mestnem pokopališču v Pobrežju.

□ **Ureditev vojaškega pokopališča na Pobrež-ju.** Zveza vojnih invalidov v Mariboru si je nadela nalogo, da prevzame tudi letos primerno ureditev zapuščenih vojaških grobov na mestnem pokopa-lišču v Pobrežju pri Mariboru. V svrhu tega bo Udruženje do praznika Vseh svetnikov, to je 1. no-vembra vojaško pokopališče popravilo ter okinčalo vse vojaške grobove brez razlike narodnosti, vere ali čina. S tem namenom se je Zveza obrnila s proš-njo na mestni magistrat, da mu da stavljeni urad na razpolago nekaj delovnih moči. Zupan je prošnji radevolje ugodil. Urejevanje vojaških grobov se je že pričelo pod nadzorstvom gospoda Emila Ger-baca, ravnatelja mestnega pogrebnega zavoda. Tudi vojaška oblast je da'la večje število vojakov na raz-polago, da čimprej izvršimo to nalogo, da bo vo-jaske pokopališče podobno lepemu vrtu in da bo v-čas mestu in vojaški oblasti, končno pa tudi v za-doščenje svojemih, ki počivajo na omenjenem pokopališču.

□ **Pobegnil od doma.** Ze 19. t. m. je neznan kam izginil 18letni Emerik Francež, ključavničar-ski vajenec. Še pred omenjenim dnem je fant H. brez čestove vednosti zapustil delo pri tvrdki H. v Vinarski ulici; odpotoval je boja v Zagreb, odkoder ni zaenkrat nikakih poročil. Fant je vi-soke postave ter ima na sebi plavo delavsko obleko.

□ **Ugotovilo se je,** da je nesrečni starček, ki se je včeraj jutraj obsel na »Rožnem gričku« v mesnem parku, 81letni zasebnik Ferdinand D.

Celje

□ **Somišljenikom SLS v celjsko-vranskem okraju!** Na izzivalni nastop, ki ga za nedeljo pri-pravlja v Celju KDK, bodo vsi pravi pristasi slo-venskega ljudskega gibanja odgovorili s tem, da se bodo v velikem številu udeležili shodov, ki jih v nedeljo, dne 28. oktobra t. l. priredi Slovenska ljudska stranka. Ti shodi se vršijo v sledečih krajih: V St. Juriju ob j. z. govori v Katoliškem domu obl. poslanec g. dr. Anton Ogriček, na Teharjih poroča v salonu gostilne Šušterič g. Marjan Marolt, odv. kandidat iz Celja, v Vojniku v posojilniški dvorani govori tajnik SLS g. Ivo Peršuh, v Petrovčah v dvorani kaplanijske poroča odv. kandidat g. dr. Jože Godnič, v St. Juriju ob Taboru govori v dvorani cerkvene hiše g. dr. Vekoslav Vorišč in na Vran-skem v kaplanijski dvorani poroča narod. poslanec g. dr. Jakob Hedžar. Vsi shodi se prično takoj po zvečernicah, t. j. okoli 3 pop. Le na Vranskem se iz stvarnih razlogov vrši shod že jutraj po rani sveti maši. Na shod naj ne pridejo samo somišljeniki in prijatelji SLS iz krajev, v katerih se shod vrši, tem-več tudi oni iz sosednih občin in krajev.

□ **Polzela.** V nedeljo, dne 28. t. m. popoldne se vrši na Polzeli bogata tombola Katoliškega prosvetnega doma v korist zgradbi prosvetnega doma na Polzeli. Priporočamo vsem našim somišljeni-kom, da podpro bratsko društvo v njegovih plemenitih težnjah z čim večjo udeležbo. Tombola ima bogate dobiteke kakor kolo, radio-aparat, železni oluz, balo platna, čevlje itn.

Gospodarstvo

Novi čekovni zakon

Bistvene razlike med našim avstrijskim, dosedanjim in novim čekovnim zakonom.

(Dalje.)

Dosedanji č. z. tega vprašanja, kaj je s čekom, pri katerem kraj izdaje ni označen, ne ureja; če ta ni označen, je po dosedanjem č. z. takšen ček neveljaven. Drugače po novem č. z.: ta rešuje to vrzel z fikcijo, da naj se smatra za kraj izdaje — kajpada če ta ni naznačen — oni kraj, ki je naznačen pri imenu trasanta.

Izrecno določa novi č. z. v § 5 odst. 5, da ne velja prinosniški ček, ako bi bil trasat. To pa nam-reč radi tega, ker bi takšen ček imel veliko po-dobnost z novčanicami, ki jih izdajajo privilegirane emisijske banke, kar bi v prometu lahko privedlo do velikih zlorab.

Tudi novi č. z. pozna ček na ukaz, ime in imet-nika. Dočim pa zahteva dosedanji č. z. da se more s čekovnimi pravnimi učinki prenesti z indosa-mentom le orderski ček, določa novi č. z., da se more prenesti z indosamentom tudi ček na ime, če-prav nima orderske klavzule. Torej je po novem č. z. ček na ime ex lege orderska listina.

Kako presojati ček tedaj, ako niso izpolnjeni vsi pogoji, ki jih zahteva novi č. z., o tem ne govori ničesar. Dosedanji č. z. pa pravi, da je v takem pri-meru presojati takšno listino ali in v koliko ustvar-ja druge, to je neekovne posledice po drugih do-ločilih trgovskega in civilnega prava. Pri nas pri-dejajo predvsem v poštev §§ 1400—1403 odz.; čl. 300, 301 t. z. Omeniti še moram, da se smatra zapis obresti na čeku po določbi § 3 alineja 4 novega č. z. za nepristavljen, dočim a. č. z. o tem ne govori.

2. Indosament. Po č. z. se more prenesti z indosa-mentom z ček. pravnimi učinki, le orderski ček: indosament, ki bi bil pristavljen na drug ček, ne ustvarja ček. pravnih posledic. Novi č. z. pa določa, da je z indosamentom možno prenesti in sicer s ček. pravnimi učinki, vsak ček razen ček, ki se glasi na prinosnika ter dostavlja, kar je samo peti-tio princip: da tudi takrat, če ni izrečno nazna-čeno orderske klavzule.

Dostaviti je treba še glede indosamenta, da zahteva novi č. z., da mora biti vsak indosament brezpogojen: pogoj, ki bi bil zapisan, se smatra za nezapisan, nadalje pa, da je delan indosament ničen. O tem a. č. z. ne govori, temveč nam je upo-rabljeni pri tem določbe men. reda, ki pa tudi sam o tem izrečno ne govori. Kar se tiče delnega indosa-menta, je pripomniti, da ga naša judikatura ne pripušča. Po a. č. z. velja indosament na trasata — indosament trasata je tako po a. č. z., kakor po novem č. z. ničen — kot pobotnica za plačilo. Pač pa ne določa a. č. z. ničesar, ali velja indosament na podružnico trasata kot indosament ali kot pri-znanica — po a. č. z. brezpogojno kot priznanica (primerjaj § 4, alineja 3). Novi č. z. pa rešuje to vprašanje v tem zmislu, da se indosament, glesoč so na korist podružnice trasata, nikakor ne smatra za priznanico plačila, temveč kot indosament — se-veda, če je podana krajevna razlika.

Po novem č. z. je ničen tudi indosament na »prinosilca«. Iz tega določila novega č. z. se jasno vidi, da skuša čimbolj realizirati možnost radi ček. regresnih zahtevkov.

3. Odgovornost in plačilo čeka. Glede obvezno-sti, ki slede iz ček. skripturnega akta, ni razlik med a. č. z. in novim č. z. Povsem drugačne, razen z eno izjemo, pa so določbe novega č. z., ki urejajo prezentacijske roke. In sicer so ti roki po novem č. z. urejeni na sledeči način (§ 12): a) če je kraj izdaje in plačila isti, je prez. rok 5 dni od dne izdaje — enako po č. z. b) Če je kraj izdaje razli-čen od kraja plačila, tedaj traja prezent. rok 15 dni od dne izdaje — po a. č. z. je to urejeno povsem drugače in sicer: a) z. določa na splošno prez. rok 8 dni od dne izdaje, ako je kraj izdaje različen od kraja plačila. Toda od tega generalnega določila po-zna izjemo v § 9 alineja 2.

Za uvedbo terminske blagovne kupčije na naših borzah. V soboto in nedeljo se vrši v Belgra-du konferenca tajnikov borz iz cele države. Med drugim bo na dnevnem redu tudi referat o konfe-renci srednjeevropskih borz v Brnu, najvažnejša pa je razprava o akciji za uvedbo terminske žitne kup-čije na naših borzah, da tako postane naša žitna trgovina neodvisna od inozemstva.

Radio — Belgrad. Pretekli teden se je vršil občni zbor novoustanovljene d. d. »Radio«, Belgrad; njen vplačan kapital znaša 5 milj. Din. V upravi so znane gospodarske osebnosti Belgrada, za predse-dnika je naprošen gen. ravn. pošte Milan Djordjevič.

Sanacija Slavonije. Zadnje čase je prišlo do večjega prometa v delnicah Slavonije po 6 in 6.50 (nom. 30 Din). Svoječasno 1927 je bila znižana delniška glavica od 60 na 36 milj. Din, sedaj se govori o ponovnem znižanju na 6 milj. (nominalne delnice bi znašale 5 Din, nato se misli zamenjati 20 starih delnic za 1 novo nominala 100. O ostali likvidaciji aranžmanov Slavonije smo že poročali.

Povišanje kapitala. Beogradski kreditni za-vod od 3 na 6 milj. z izdajo 5000 novih delnic po 600 Din; zaradi izrabe valorizacijskega in poseb-ne rezervnega fonda dobi vsak delničar na eno staro eno novo delnico.

Monopolisti dohodki so znašali v avgustu 1928 211.9 milj. Din napram proračunu v mesku 190.6 milj. Din; skupno so znašali monopolisti dohodki od 1. aprila do 31. avgusta 980.45 milj. (proračun 998.15 milj.), lani v istem času 965.1 milj. (Din).

Izpremembe v trg. registru. Vpisi: Leo Pavlin, parna žaga in lesna trg. v Gorenji Straži pri Novem mestu; Makso Kovač, trg. z moko, dež. pridelki itd. v Ljubljani, Ana Korošec, gostiln. v Policah; B. Radonič, trgovina z vinom in žganjem na debelo, Ribnica na Dol.; Ivan Srebotnjak, trgo-vina z lesom, St. Peter v Savinjski dolini; iz-britisa: Josip Kveder, železnina, Celje (opusti-ti); Anončni in reklamni zavod »Apolo« — R. Golebiowski & Komp., Ljubljana (konkurz od-pravljen).

Dobave. Strojni oddelk Ljublj. žel. ravn. spre-jema do 30. t. m. ponudbe glede dobave tiskovin. — Gradbeni oddelk sprejema do 30. t. m. ponud-be glede dobave pil. — Ravn. drž. žel. v Subotici sprejema do 29. t. m. ponudbe glede dobave 1000 kg nišadorja. — Drž. rudnik v Brezi sprejema do 30. t. m. ponudbe glede dobave jermen; do 31. t. m. pa glede dobave klinev, 40.000 kg portland-cementa in jermen. — Gradbeni oddelk Ljublj. žel. ravn. sprejema do 30. t. m. ponudbe glede do-bave 8000 kg koksa, 580 kg barve Subox, jeklenh ročnih krtič, steklarskega kileja, čopičev in plošč ter glede dobave medenine in litine. Ravn. drž. žel. v Subotici sprejema do 27. t. m. ponudbe gle-de dobave magacinskih vozikov. — Delavnica dr-žavnih žel. v Mariboru sprejema do 2. nov. po-nudbe glede dobave 5000 kg peresnega jekla. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 6. nov. pri subot. žel. ravn. glede dobave žametne opeke.

Borza

Dne 25. oktobra 1928.

DENAR

Tudi danes je bil devizni promet znaten, zla-sti v devizah Dunaj, Praga in Curih. Učvrstil se je tečaj Londona, zlasti pa Dunaja, dočim so drugi te-čaji ostali neizpremenjeni. Privatno blago je bilo zaključeno v manjših zneskih v devizah Newyork, Pariz in Trst.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

25. oktobra 1928.

	povpraš	pon.	srednji	sr. 24. X.
Amsterdam	—	2283,—	—	—
Berlin	1355.50	1358.50	1357,—	1337,—
Bruselj	—	791.40	—	—
Budimpešta	—	992.86	—	—
Curih	1094.10	1097.10	1095.60	1095.60
Dunaj	799.04	802.04	800.54	800.24
London	275.83	276.63	276.23	276.21
Newyork	26.83	27.05	26.95	26.945
Pariz	221.55	223.25	222.25	222.25
Praga	168.37	169.17	168.77	168.77
Trst	297.10	299.10	298.10	—

Zagreb, Berlin 1355.50—1358.50, Curih 1094.10—1097.10, Dunaj 799.04—802.04, London 275.83—276.63, Newyork 26.83—27.05, Pariz 221.55—223.25, Praga 168.37—169.17, Trst 297.10—299.10, Bruselj 78.99—79.29.

Belgrad, Berlin 1354.75—1357.75, Budimpešta 991.36—993.36, Curih 1094.10—1097.10, Dunaj 799.04 do 802.04, London 275.85—276.71, Newyork 26.80 do 27. Pariz 221.41—223.41, Praga 168.37—169.17, Trst 297.30—299.39, Bruselj 78.99—79.29.

Curih, Belgrad 9.1275, Berlin 123.81, Budim-pešta 90.50, Bukarest 3.14, Dunaj 73.03, London 25.2025, Newyork 519.65, Pariz 20.30, Praga 15.3975, Trst 27.22, Sofija 3.75, Varšava 58.30, Madrid 83.75.

Trst, Zagreb 33.53—33.55, London 92.50 do 92.02, Pariz 74.05—74.75, Newyork 19.55—19.62, Curih 307.65—307.75.

Dunaj, Belgrad 12.4875, dinar 12.455.

VREDNOSTNI PAPIRIJI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 128 den., Prastrediona 920 den., Kred. zavod 175 d., Vevče 110 den., Kranj, ind. 285 den., Ruše 260—280, Stavbna 58, Sešir 105 den.

Belgrad. Posojilo 85, agrari 55, vojna škoda 428.50—431, Narodna banka 7050, Izvozna 1080, Bel. zadr. 6350.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 432—433, kasa 432—433, termalni: 11. 437, 12. 440.50—442, 2. 1929 449—449.50 ex ex 417—418, 7 odst. inv. pos. 55.25—86, agrari 55.375—55.875, Bančni pap.: Hipo 57.50, Poljo 17—18, Hrv. 58, Kred. 85, Jugo 88 do 88.50, dec. 92, Lj. Kr. 127, Nar. 7000—7100, Pra-dest. 920—925, Srpska 151—152, Zem. 132—140, Eino 160—180, Kat. 36, Obrt. 38—39, Ind. papirji: Guttman 200—205, Slavonia 6—7, Slaveks 100 do 105, Danica 145, Drava 595—555, Sečera 480 do 490, Osj. ljev. 190—220, Brog. vag. 80, Union 300, Isis 20—26, Ragusa 480—490, Vevče 110—113, Trbovlje 480—490, Nar. šum. 20, Piv. Sar. 250—280, Mlin. 19.50.

Dunaj. Podon.-savska-jadr. 84.40, Alpine 43.15, Leykam 9.30, Trbovlje 60.75.

Žito

Tendence za promptno pšenico je slaba; po-nudba pa je za spoznanje večja kakor je tudi zani-manje nekoliko živahnije. Vendar je naš konzum v pretežni večini krit s starejšimi sklepi, radi če-sar je malo kupčije. — Razširilo se so vesti, da je laplatska koruza močno poškodila v ceni, ker vsa Evropa uvaža argentinsko in da je zato pričako-vati velike huse. Domači dobavitelji laplatske ko-ruze pa danes še niso povišali cen za promptno blago. Za poznejše termine ni bilo ponudb. — V ostalih predmetih je položaj neizpremenjen.

V Ljubljani notirajo:

Deželni pridelki (vse samo ponudbe; slov. p. dob. prompt. plač 30 dni): pšenica bač 78—80 kg 2% 302.50—305, nov. 307.50—310, dec. 312.50—315, januar 315—320, moka 07 vag. bl. fko Ljubljana 430—435, rž 73—74 kg 295—297.50, oves bač. 295—300, koruza šasu primerno suha 365.50—370, ame-riška 315.50—320, ajda domača 300—305, ječmen bač. 70—71 kg 315.50—317.

Zaključen 1 vag. koruze. Tendence neizpre-menjena.

Novi Sad. Pšenica: bč. in sr. 250—252.50, bn. Vršac 245—247.50. Koruza: dec.-jan. 260—265, ma-rec-april 287.50—292.50, april-maj 292.50—295. Fi-žol: bački beli 900—925, ječmen: 255—260, pol. 285 do 290, bar pol. 295—300. Moka: 0 g 357.50—367.50, št. 2 337.50—347.50, št. 5 317.50—327.50, št. 6 270 do 280, št. 7 250—260, št. 8 205—215. Otrubi: bč. 182.50—187.50, bn. 180—185. Promet: 20 vagonov pšenice, 17 koruze, 5 moke, 2 otrobov in 1 vagon, fižola.

Sveta življenje in vrvenje

Metod Golmajer:

V Ljubljano!

(Spomini ob desetletnici.)

Videč, da tu ni nikake pomoči, če nočemo riskirati kaj hujšega, smo se udali in pričeli pripravljati za naš odhod. Naložili smo vozove z živili do vrha, napolnili naše nahrbtnike in torbe s patroni, napolnili puške in revolverje — ker Lahom ni bilo verjeti. Ukazali so še polku, da mora biti 10. novembra ob 3 zjutraj preko demarkacijske črte, sicer...

Zalostno je bilo tistega dne. Vse nekam pobito. V mestu so ginile slovenske zastave, pa kljub temu jih je bilo še mnogo. Naše priprave so bile končane.

Petek, 8. novembra. Okoli 11 dopoldne smo se začeli grupirati okoli vojašnice. Okoličanov in meščanov vse črno: vsako dekle, vsaka ženica naročje polno rož! V par minutah smo bili okrašeni kot za poroko — vršiti se je imel pa pogreb. Povelja so se glasila: polovica moštva spredaj, polovica zadaj, tren v sredo!

Dopoldne! Zvonjenje v vseh cerkvah, povelje, naprej! Ljudje v jok in za nami — mi pa kot mrlič naprej... Zvoni, zvoni, kar pohretili noče zvonjenje, ljudje jočejo in nas spremljajo daleč ven iz Gorice, mi pa tihi. Kaj hočemo govoriti? Tolažiti druge, ko smo pa mi tolažbe potrebni?! Bili smo brez mašine, tistih mašin, ki so nam delale godbo tolikokrat! Pustiti smo jih morali v Gorici, najbrže zato, da jih bodo dali Lahi v muzej, da bodo lahko kazali potomcem — svoje grobokoše... Pustili so nam pa vse drugo orožje, ker so vedeli, da bi bilo sicer kljub vsemu gorje. In čemu bi bilo to, ko so pa prišli v Gorico — z belo zastavo...

Pred Trnovskim gozdom so nam pogledi hiteli nazaj proti Gorici: padla je slovenska zastava na gradu! Zopet junaštvo!...

Potem se je pa nadaljevala naša trnjeva pot proti Ljubljani. Rože na prsih so nas spominjale naše Gorice, naših Goričanov... In to je delalo pot še težjo.

Toda zaenkrat je pač tako. — Polk je imel namen korakati skozi Ajdovščino, čez Col in Kalce na Logatec in naprej v Ljubljano. Toda ta pot je bila tako zabasana, da nikakor ne bi mogli priti nikamor naprej. Zato se je polk po kratkem odmoru v Ajdovščini obrnil v drugo smer in sicer na Lokavec, čez Črni vrh na Idrijo in naprej skozi Žiri, Škofjo Loko v Ljubljano.

Pot je bila pa zvezana z različnimi neprijetnostmi. Prva je bila ta, da nismo mogli z našimi težko naloženimi vozovi preko strmega Črnega vrha. Sicer smo v neki vasi precej razbremenili naše vozove s tem, da smo tamšnjemu prebivalstvu za mal denar prodali vsa mogoča živila, toda na strmini se je pokazalo, da to še ni bilo dovolj. Ob še precej dobri cesti in v prepadih je ležalo vse polno topov in voz. Niso mogli dovolj hitro naprej, zato so izpregeli in prevračali... Nam pa to ni šlo kaj v račun in smo hoteli pripeljati v Ljubljano kar mogoče veliko stvari. Saj Italijanom smo že itak preveč pustili. Toda ni šlo. Metali in uničevali smo med potjo vse mogoče stvari, ko smo videli, da s tovorom ne bomo mogli preko Črnega vrha. Konji so se nategovali, prepregali smo, porivali in pristiskali smo, da nam je pot curljal s čela — toda vse zaman. Popolnoma novi telefonski aparati, hrana itd. je letela v propade, da ne bomo imeli ne mi — ne drugi. In tako smo s skoro praznimi vozovi prišli v trdi noči na vrh.

Križev pot pa na vrhu ni bil končan. Noč temna kot v rogu, konji in mi zmučeni do skrajnosti. Noge so se premikale kar same od sebe, avtomatično. Za počitek pa ni bilo ne prostora ne časa. In tako se je zgodilo, da

sta nam po bregu navzdol zgrmela v prepad dva voza z vozniki in konji vred. Na rešitev sploh ni bilo misliti, ker je bilo brezdvomno, da se je vse zdrobilo na koščke.

Za prekoračenje demarkacijske črte je bila določena tretja ura zjutraj. Prišli smo pa ob sedmih v Idrijo. Tu je bil že cel polk Italijanov, pa so nas samo gledali in nič drugega. Niso pa tako storili s tistimi posamezniki, ki so zaostali. Junaško so jih razorožili... Nas so pa pustili v miru, kljub temu, da smo bili tako zmučeni, da ni bilo z nami nič. Vedeli pa so, da bi bili pri kakšni njihovi nameri popolnoma drugi. Pa smo bili tudi pripravljeni! Pa so nas celo pustili, da smo v Idriji počivali in si vezali dušo v hotelu ob mostičku...

Toda hoteli smo čimprej priti na popolnoma svoje, kjer bi se pošteno odpočili. V nedeljo 10. novembra smo ob treh popoldne prišli v Žiri. Toda zelo se moti tisti, ki misli, da smo kar popadali. Kaj še! Saj je bila nedelja in mi po dolgem času zopet enkrat med Kranjci! Koliko smo imeli povedati eden drugemu. Peči smo dali tudi iz še preostale moke kruh. Pa tudi brez kupčij ni bilo. Marsikaj smo prinesli v nahrbtnikih, kar je prišlo prebivalstvu prav, nam pa izkupiček. Pa se je že glasila iz gostilne slovenska pesem... Le težko smo se spravili k počitku.

V Žireh smo se dobro odpočili. Odšli smo v torek proti Škofji Loki. Vleklo nas je domov. Sicer nas je bilo pa vedno manj.

Pogreb ruske carice Marije Feodorovne, zadnje žene, ki je v Evropi nosila cesarsko krono. Med pogrebi sta dva kralja: danski kralj Kristijan X. (1) in norveški kralj Haakon VII. (2), oba nečaka pokojne carice.

V Škofji Loki smo se zopet ustavili za dva dni. To nam pa že ni bilo všeč. Iskali smo kak tovorni avto, da bi nas hitro »ruknil« v Ljubljano. Tu so nam zginili še Gorenjci in polk je skopnel na kakih 150 mož. Nekateri so bili pa še tako »prijazni«, da so se potegnili domov kar s trenskim vozom.

No, napočil je dan, ko smo odšli proti Ljubljani. Veselo smo med potjo prepevali in se pomenkovali, kak sprejem pripravljajo Ljubljana svojemu slovenskemu polku. Pot je kar kopnela pod nogami: Medvode, St. Vid in videl se je že ljubljanski Grad. Mi pa naprej in naprej, meneč se samo o slavnostnem sprejemu... Oboroženi smo bili od nog do glave, nosili slovenske zastave in peli, peli. Skozi Šiško po sedanji Gosposvetski in Dunajski cesti — toda o sprejemu ne sluha ne duha. Ljudje so nas pač spraševali, kdo in odkod smo, in to je bilo vse.

V petek, 15. novembra 1918 ob 5 po-

poldne je slovenski planinski polk neopaženo prišel v Ljubljano.

In s tem končam popis dogodkov od ofenzive 28. oktobra 1917 do prihoda polka v garnizijo.

Cesarica Friedrich o svojem sinu Viljemu II.

Bivši zasebni tajnik kralja Edvarda VII., sir Frederick Ponsonby, je pravkar objavil pisma nemške cesarice Friedrich, matere bivšega cesarja Viljema II. Cesarica piše o svojem sinu, ko je bil ta že zasedel prestol: »Viljem nima ne pomislekov ne vesti, da bi ostal pri kaki stvari. Brca na levo in desno in žali pri tem vsakogar. Enostavno slep je. Pri vsaki priliki se poslužuje velikih besed, pa tudi sam se zdi samemu sebi velik. Viljem je sebičen. Sama sebi se zdim kakor kokoš, ki izvalila raco namesto piščeta. »Zelim, da bi mu mogla vselej s ključavnico zakleniti usta, kadarkoli je treba računati, da bodo njegove besede prišle v javnost.« V nekem drugem pismu piše cesarica naravnost proroško: »Na robu groba... opazujem lahko miselno pot, na katero je krenil moj sin. Najhujše pa je, da bomo morali morda zaradi njegove nepremišljenosti vsi trpeti.«

Tihotapci z živino v Južni Afriki

V majhnem baru v Mafekingju se od časa do časa zbirajo zagoreli, mišičasti možje, katerih razorani obrazi kažejo, da so že mnogo težkega prenesli v življenju in da se ne ustrašijo tako izlepa česaroli. To so drzni ljudje, ki jih je za vedno osvojilo tihotapstvo z govejo živino — cattle-running. — V Južnoafriški Uniji je uvoz goveje živine, zaradi nevarnosti goveje kuge, prepovedan. Toda onstran Kalaharske puščave v Ngamilandu pasejo domačini velike črede goved, ki jih kupcu radi prodajo za nizko ceno. Ko začne v Bečuanu deže-

Dr. Stresemann in njegova žena Kaethe, roj. Kleefeld, ki sta te dni obhajala srebrno poroko.

se prodaja alkoholnih pijač po parkih, kinematografih in drugih javnih prostorih. V moskovski guberniji ustanove več zavodov za zdravljenje pijancev.

Detomorilec. Pred porotnim sodiščem v Toulonu se vrši razprava proti bogatemu plemiču iz okolice, ker je umoril svojega nezakonskega otroka. Plemič je zapeljal eno izmed domačih deklet in jo nato vrge na cesto. Potem se je poročil z bogato plemkinjo. Dekla je povila dete in ponovno zahtevala od plemiča alimente, a zaman. Slednjič se je plemič nekega dne pripeljal z avtomobilom in zahteval, naj mu nezakonska mati izroči 16 mesečno dete, češ, da ga izroči dobri družini v rejo. Ko je dete dobil, se je odpeljal. Ponoči je spčega otroka slek, zavil v odejo in ga vrge v mestni kanal. Pri zaslišanju je zločin činično priznal.

Boj proti alkoholu v Ameriki. V zadnjem poslovnem letu (od junija 1927 do junija 1928) je bilo v Združenih državah zaradi kršitve prohibicijskega zakona kaznovanih približno 50 tisoč oseb. Globe znašajo nad 7 milijonov dolarjev. Zaradi tihotapljenja alkohola so zaplenili 400 ameriških in 2 inozemskih ladji.

Šolska mladina »brez konfesije«. Dunajska Mestna korespondenca objavlja podatke o otrocih, ki so se v tekočem šolskem letu vpisali na dunajskih ljudskih, meščanskih in glavnih šolah kot »brez konfesije«. Celokupno število takih otrok znaša 6148 proti 4163 v lanskem šolskem letu. Vsak dvajseti šolski otrok je »brez verzopovedi«. Pred vojno je bilo razmerje 1 : 2400. Socialistična protiverška propaganda hoče svoje delo za odpad od vere še podvojiti.

Posvetil jim je. Pred porotnim sodiščem v Arrasu na Francoskem se je oni dan vršila razprava zaradi zločina proti pravosti. Ženstvo je dvorano napolnilo do zadnjega kotička. Po otvoritvi razprave je predsednik pozval žensstvo, naj se odstrani iz sodne dvorane, ker pridejo v razpravo stvari, ki niso za ušesa poštenih žena. Dvignila se ni niti ena ženska, da bi odšla. Čez nekaj minut pozove predsednik slugo in pokaže na poslušalke: »Poštene žene so odšle, ostale vrzite venkaj!«

Strašen zločin pijanca. Na Dunaju so 24. t. m. odkrili strašen zločin: Izvošček Edvard Schinzi, znan pijanec in nasilnež, ki je skoro vsak večer nečloveško pretepal svojo ženo, je s sekiro pobil celo družino, nazadnje pa ustrelil samega sebe. To se je moralo zgoditi že minolo nedeljo, a odkrili so dogodek šele 24. t. m., ko so trupla že začela trohneti. Schinzlova žena in obe hčeri — ena 9 druga 18 letna — so imele razklane glave, Schinzi pa je držal v roki velik revolver, s katerim se je ustrelil v glavo.

Razstava z milijonskim prebitkom. V Bernu so pred kratkim zaključili razstavo ženskega dela »Saffa«, ki je prinesla 1.190.000 frankov čistega dobička. Od tega izroče večji znesek Švicarski zvezi za žensko volivno pravico, da ga porabi za propagando.

Mihec je dobil mehko kuhano jajce. »Mama«, je dejal čez nekaj časa, »meni se zdi, da je jajce staro«. »Kaj pa še, le jej, jajce je sveže.« Mihec je bil tiho, a po preteku pet minut se je zopet oglašil: »Mama, ali naj kljun tudi pojem?«

Majčnik je imel precej nerodnega hlapca. Nekega dne mu je naročil, naj prebarva vrata in pripomnil, da je barve malo. Čez nekaj časa je šel Majčnik pogledat za nezanesljivim hlapcem ter ga našel, kako je z neznansko brzino vodil čopič. »Čemu pa tako hitiš, saj se ne mudi«, ga je ogovoril. »Pa se mudi«, je odvrnil hlapec, »ali ne vidite, kako malo barve imam. Hiteti moram, da bom prej zgotovil, nego mi je znanjka.«

Sodnik: »Torej priznate, da ste prišli v ono hišo ob dveh zjutraj. Kaj ste imeli tam opraviti ob takem času?«

Obtoženec: »Sem mislil, da je moja hiša.« Sodnik: »Čemu pa ste potem zbežali, ko se je pojavila ta dama ter se skrili v čeber?«

Obtoženec: »Sem mislil, da je moja žena.«

Dvokrovnik »Amphibian«, nov tip kopno-povodnega letala, ki ga je zamislil oceanski letalec Chamberlain. Novo letalo more pristajati tako na kopnem kakor na vodi.

Za duha in srce

Velika žena in svetnica

(Konec.)

Tereza je tedaj potovala, da povsod, kjer le moge, ustanovi redovno hišo, in tudi smrt jo je zatekla na poti. Njeno notranje življenje je bilo zdaj čisto urejeno: »Dozdaj sem živela svoje življenje; to pa, ki se je zdaj v meni začelo, je življenje Božje v meni — lahko mirno rečem.« (Libro de vida sua.) Kakor je njena sodobnica Elizabeta angleška živela samo eni ideji, tako tudi Tereza: ideji popolnega življenja izžarevajočega se naznanja v pogreznosti v Boga, naznanja pa v upravljanju materinskih delavnosti. Najprej ustanovi lastni materinski samostan sv. Jožefa v Avili, majhen, pa ličen; seore molijo in opravljajo ročna dela, vse po strogem redu; ob opoldanskem odpočitku pa pojo pesmi, zdravem pa plešejo na zvoke flageoleta, tamburina in kastanjet, na kateri se danes pleše vsaka pristna španka. V prostih urah piše Tereza de Jezus — tako je zdaj njeno ime — svojo avtobiografijo, ki jo pošljejo inkviziciji, katere jo drži 13 let pri sebi, preden dovoli objavo. Obenem sestavlja velika mati svojo »Pot do popolnosti«.

Tudi svoja potovanja nam je sveta Tereza sama popisala v knjigi o ustanovitvah svojih redov (Fundaciones); iz tega dela vseva vsa kulturna zgodovina Španije 16. stoletja ter odlični in veseli znaki svete Tereze, ki je bila vedno polna zdravega humorja. Kdor hoče vedeti, kako je Tereza potovala, naj prebere one strani Don Quichota, kjer nam opisuje Cervantes španska gostišča in prenočišča onega časa. Potovali so na strahotnih »lojtrah«, spremstvo na mulah, po pekočem andaluskem solcu in nočevali po »perperkih«, polnih cigarov, potepuhov, vlačug, študentov, dezertarjev, pustolovcev, trgovcev in — uši; tudi v svinjskem hlevu so morali enkrat spati, moteni po pretepih, ki se vršijo v Španiji obilnatno z noži in končajo vsakokrat z nekaj mrtvici. Te osemlatne napore je Tereza prenesla vednega duha in srca: »Bog me varuj svetnikov s kielim obrazom«, je dejala sama, dasi je ves čas hudo trpela od mrzlice, glavobola in ishiasa; tudi roko si je zlomila, katere ji takratni padarji do smrti niso mogli pravilno zaceiliti. Mogočni red obutih Karmeličankov sklene njeno reformo popolnoma onemogočiti, tožijo jo kot nepokorno in trmastno nuno, njenega prijatelja svetega Janeza od Križa vržejo redovni bratje v ječo, ki je tako nizka, da kljub svoji mali postavi v njej ne more stati, ampak čepi čepi od suhe skorje in umazane vode v lastnem blatu; vsak dan ga pa bratje bičajo, tako da se mu ramena od ran do smrti ne zacelijo. Šele po 9 mesecih se mu posreči zbežati. Tudi druge njene prijateljke zapro ali pa morajo bežati. Ona pa piše noštev pisma na kardinale, škofo, kneze, na ministre, nuncije in na Filipa II. ter se bori kot lev, dokler vseh ne premaga! Kaj čuda, ko pa je človek moral kloniti celo pred njeno pisano besedo — duhovito, bodro in še

gavo, pa odločno in idoč v bistvo stvari. In sredi najhujšega boja spiše svoje mojstrsko delo »Grad duše«, pa zлага ekstatične pesmi, katere tudi sama komponira za preprosto glasbo na flavti.

Ko je Tereza prepotovala več tisoč kilometrov po celi Španiji in ustanovila celo vrsto moških in ženskih samostanov po svojem reformnem zamislu, jo, ko je bila na celi črti zmaga, dohiti v sedemdesetdeset letu starosti smrt v Alba de Tormes v l. 1582. Cerkev jo je proglasila za svetnico 12. marca 1622. Španija pa jo slavi kot svojo največjo klasično pisateljico; danes se izdajajo njena dela kot redkost lepega stila, velikih misli in nedosežnega psihološkega mojstrstva.

Umetniška, in gotovo tudi s pristnim religioznim včutenjem v snov pisana hagiografija španske svetnice je, dasi kratka, svoje vrste dogodek, ker nam na zgledu predčuje metode, kako pisati življenje svetnikov, če naj ima od tega naše duhovno življenje kak hasek. Kakor so se dozdaj običajno opisovali svetniki — bolj kot vošene figure, z mehanično uravnoteženostjo duše, brez časovne vpojenosti, v pretirani strogosti, enoličnosti in brezrazvojnem poteku življenja, so bolj odbijali nego mikali k posnemanju. Tu pa imamo pred seboj bitja iz resničnega mesa in krvi, z notranjimi boji, preobrat, padci in dvigi, z bogato raznoličnostjo nagnjen, zmognosti in teženj, s pristnimi strastmi in protislovji narave, stremeča k Popolnemu — ki v njih lahko vidimo v gotovem razmerju sami sebe in se po njih tudi lahko usmerjamo do skupnega Ideala. Tudi opomin je to vsem, ki se lotijo asketičnih tem, da je prav za to treba največjih umskih zmognosti in umetniške ustvarjalne moči ter duhovne izdelanosti.

»Dijaškega koledarja« SDZ je še nekaj na zalogi. Ali ga ima res vsak slovenski dijak in vsaka slovenska dijakinja?

»Raste je naša vesel sprejem pri onih, ki so bili v Nazarju, in pri tistih, ki jih ni bilo. Prihodnja številka bo posvečena posebno srednješolcem (novomeško binkoštno zborovanje) in dijakinjam (sestane na Oljki). »Raste je odraz tistih mladih, ki vsega v šoli ne morejo najti in iščejo svojega oblikovanja izven nje, v našem širokem novem dijaškem pokretu, prav tako pa tudi vodnik tistemu, ki ga hoče spoznati. Naroda se v upravi »Raste«, Miklošičeva 5, Ljubljana. Letno za dijake 15 Din, za ostale 20 Din. Izhaja mesečno.

Ave Maria, uglašbil Leopold Belar leta 1885. To glasbico je izdal skladatelj sin, prof. dr. Albin Belar ob stoletnici rojstva skladateljevega. Kakor znano je Leopold Belar zložil tudi »Oče naš«.

»Mladost«, oktober 1928, glasilo Orlovske Podzveze, prinaša razen leposlovnega in poučnega Ziva poročilo predsednika na obnem zboru SOZ.

Sport

SK Jadran. Danes v petek obvezni sestanek za vse moštvo ob 3 zvečer v Narodni kavarni.

Primorje:Jadran v nedeljo ob 15.30 na igrišču Primorja na Dunajski cesti. Prvenstvena sezona se bliža vsaj v prvem a-razredu svojemu koncu ter ima le Jadran odigrati še tri tekme, medtem ko so ostali klubi večinoma že prosti. V prvi tekmi se sreča s prvakom podzveze Primorjem ter mora pa računati s tem, da bo izgubil dve točki, kajti za Primorje ni še dorasel, kljub temu, da je v jesenskih srečanjih pokazal dosti boljše forme kot spomladi. Gotovo pa je, da bo poizkušal odnesti čim ugodnejši rezultat, da si izboljša score. V prihodnji tekmi se namreč sreča s Slovanom in če bi mu tu uspelo odnesti vsaj neodločen rezultat, bi si bistveno izboljšal šance, da ostane prihodnje leto še nadalje v la-razredu. Glede na vse to, smemo pričakovati lepo a trdo borbo.

Predtekmo odigraja rezervni moštvi Primorja in Jadrana. Predtekma prične ob 13.45, a glavna tekma ob 15.30.

Vprašanje sedeža JNS. »Juturni list« objavlja imena sportnih klubov Osješke podzveze. Izgleda, kot da so naredili z glasovanjem za odpravo § 17 narodni zločin. Mi smo pa mnenja, da za naš sport ne bo nikake škode, ako se sedež zveze prenese v Beograd. Marsikatera pereča vprašanja se bodo v Beogradu, kjer so razna ministrstva, ugodno in v korist sporta rešila. Zagreb pa tudi ne sme ukinitev § 17 smatrati za zadevo Hrvatstva. Za nas je vseeno, če je zveza tu ali tam, glavno je procvit sporta. Povsod je navada, da se mora manjšina ukloniti večini. In če se delovanje zveze v Beogradu ne bo obneslo, je potreba samo 1 glas večine in zveza se bo zopet prenesla. Kolikor nam je pa znano, ni zamenkrat govora o prenosu sedeža. — V.

Češki savezni kapetan je te dni objavil moštva, ki bodo igrala na turnirju v dne 28. in 29. okt. Čehi so že pripravljani, pri nas se pa še vodi zakulisna borba. »Narodni val« se je pa še v svoji politični zagrizenosti tako daleč spozabil, da poziva dobre Hrvate Perša in brata Babiča, da ne igrajo v moštvi, kjer so Srbi.

Sportni dogodki

Poleg že omenjenih nogometnih tekem omenimo še, da je dunajski Admira prav po naključju in nezasluzeno potokla Austrio 2 : 1, s čimer imata oba kluba enako število točk po osem; na prvem mestu WAC s 10 točkami, ki jih je dobil z zmago nad Nicholsonom. Rapid je premagal BAC 5 : 2, Slovan in Herta sta igrala neodločeno 1 : 1. Vienna je igrala proti Toplškemu FK 4 : 6, kar je povzročilo na Dunaju precejšnjo poparjenost. Še bolj poparjeni so bili v Ferrari (Italija), kjer je dunajski Wacker pobedal mestno reprezentanco 10 : 1! FAC je igral v Bratislavi proti Bratislavi 8 : 3, Slavia proti Čechie Karlin 1 : 0, Viktoria iz Žižkova proti Kladnu 4 : 0. In Berlinčani so ugnali Londončane 4 : 1.

Kakor znanl tehniški strokovnjak Wallis Myers je objavil sedaj tudi Tilden seznam desetih najboljših amaterov v tenisu. Sebe postavi na tretje mesto; prvo mesto da Cochetu, drugo Laco-stu. Od 4 do 10 sledijo Hunter, Borotra, Morpurgo, Crawford, Lott, Hennessey in Bousus. Stirje v seznamu so Francozi (št. 1, 2, 5 in 10), Stirje Amerikanci (št. 3, 4, 8 in 9), eden Italijan (št. 6), eden iz Južne Afrike (št. 7). Borotra si je v sijajnem slogu priboril angleško prvenstvo v pokritem prostoru. Zaključne tekme za Davisov pokal ne marajo letos prirediti Francozi v Parizu, temveč kje v kakšni sosedni državi najbrž v Bruslju; to pa

zato, ker zahtevajo na Francoskem od takšne igre kot veselice prireditve velike pristojbine. Igra v Bruslju bi bila torej protest proti francoskim davčnim šikanam.

Komaj je Rademacher nastopil, že se vrača; zadnji njegov nastop v Osaki je bila zmaga na 400 m.

Njegov rojak Haymann se je dobro izkazal; potokel je zadnjič imenovanega Bussija v 7. rundi k. o. To je zelo slabo znamenje za Bonaglia, ki je imel z Buiffijem dosti težji opravek. Paolino je bil v boju s Petersonom v drugi rundi diskvalificiran, bil je pa vseskozi v premoči.

Prav zelo se je popravil Friebe; beremo, da je pretekel 800 m v 1 : 58.5, Oger Šerzb je porabil za 15 km 50 minut in 37 sekund, za 10 milj ali 16.088 km pa 53 : 31; primerljaj s temi rezultati Nurmijev čas! Poročajo o novem avstrijskem rekordu v obojročnem metu kopja dr. Schwarz 104.43 m. Prav tako o novem damskem rekordu v isti disciplini: Poljakinja Lonka 58.098 m. Nad vse to se pa dvigne Lundquistov met 73.50 m, ki ga je dosegel v treningu. — Zadnji nastop na Japonskem je prinesel Francozom zmago.

EL QUAFI ZOPET ZMAGAL.

Ni še dolgo, ko je prodajal mladi francoski Afrikanec časopise po ulicah. Nato je šel v Amsterdam in je zmagal tam v maratonskem teku, pa ni nihče mislil na njegovo zmago. Takrat so ga »odkrili« in so ga povabili, naj gre v Ameriko. Šel je. Nastopil je in zmagal je. Proti velikemu tekaču Payne, onemu, ki je bil dobil tek iz Los Angeles v New York. Sedaj je nastopil drugič v »profesionalnem halskem maratonu«, in sicer v velikem Madison-Square Gardenu v New Yorku. Proti Goyerayu (ali Rayu) in proti slavnemu Južnoafrikancu Arturju Newtonu. Spet je zmagal temni mož iz Algerije, v 2 urah 44 min. in 55¹/₂ sek., za dve rundi in pol pred drugim zmagovalcem. Sedaj pridejo na vrsto še Kohlemaier, Stenroos in drugi. V par mesecih iz algerijske vročine v Madison-Square Garden! To je šlo hitro.

ATLETINJA SAMANOVA.

Rusija ima atletinjo, ki se lahko meri z vsako drugo; tudi z Japonko Hitomi. Samanova je njeno ime. Skoda le, da ne nastopa pri splošnih mednarodnih prireditvah; te so »mešanske« in ne proletarske. Izborna njeno kakovost izpričujejo sledeči trije uspehi: tek 100 m 12.2 m, skok v višino 1.60 m, skok na daljavo 5.50 m. Tudi marsikakšen moški njen tovariš bi bil vesel, če bi imel takšne uspehe.

Dopisi

Tržič

Desetletnica osvobođenja. Tudi letos priredi mladina mešanske šole proslavo obletnice osamosvojitve naših krajev izpod tujega jarma. Ker je letos desetletnica znamenitega dogodka, zato bo proslava toliko slavnostnejša. V nedeljo popoldne ob treh bo v šolski telodavnici velika slavnostna akademija, pri kateri nastopijo učenci s pevskimi, telodavnimi in recitacijskimi točkami o naših zaslužnih možih in vzorih. Slavnostni govor bo imel ravnatelj mešanske šole. Vzporedno z akademijo bodo v slavnostnih dneh pobirali učenci prostovoljne prispevke za knjige in hrano revnim učencem, kakor vsako leto od prevrata sem. Prireditelji proslave vlijudno vabijo zavedno občinstvo, da se blagovoli

udeležiti tako slavnostne akademije, kakor tudi da darujejo učencem po svojih najboljših močeh. S tem, da darujemo za izobrazbo našega naraščanja, tudi najbolj proslavimo desetletnico onih velikih dni, katerih pomena se še danes zadosti ne zavedamo.

Št. Jernej na Dolenjskem

Gledališka sezona. V nedeljo 28. oktobra ob 8 popoldne vprizori orlovski odsek v dvorani dobro znano in priljubljeno igro: Milinar in njegova hči.

Društveno življenje je bilo tudi v preteklem poslovnem letu precej živahno. Kakor je razvidno iz zapisnika obnih zborov orlovskega odseka in orloškega krožka, je bilo 17 fantovskih in 17 deklinskih sestankov, kjer se je predvsem obravnavala tvarina za tekme. Telodavnih ur je bilo 64 oziroma pri Orlicah 48 s povprečno udeležbo 13 oziroma 11 na uro. Stadionske prireditve so se udeležili kljub oddaljenosti od vlaka vsi člani in članice. Denarni promet je znašal pri odseku 14.424 Din 15 par in pri krožku 2458 Din 50 par, kar znači, da je bila precejšnja delavnost.

Higienska razstava bo v Št. Jerneju od 18. do 25. novembra t. l.

Hrastnik

Tečaj za nego dojenčkov. Od 26. okt. do 10. novembra t. l. se bo vršil brezplačni tečaj za nego dojenčkov v prostorih tukajšnje »Posvetovalnice za matere«. Tečaj je brezplačen in se bo vršil v času, kakor se bo to določilo sporazumno z udeleženci na otvoritvenem predavanju. Otvoritveno predavanje se bo vršilo s predvajanjem zdravstvenega filma v dvorani Delavskega doma v Hrastniku dne 26. oktobra ob 16 popoldne. Vsebina filma je tuberkuloza.

Trbovlje

»Medeljski počitek«. V velikih meri se je pri nas razpaslo, da razna podjetja že na nedeljo ne nudijo delavcem počitka. Brezposelnost se s tem gotovo ne podpira in tudi ne spoštuje svetost nedelje. Inspekcijo dela prosimo, da te razmere uredi.

Rogaška Slatina

Vojni grobovi. Podružnica Zveze slovenskih vojakov urejuje na pokopališču pri Sv. Trojici vojne grobove, ki bodo odslej združeni v posebnem oddelku pokopališča. Za vse se postavlja skupen spomenik, ki se bo slovesno blagoslovil v nedeljo, dne 11. novembra.

Proslava 10letnice Zjedinjenja se namerava pri nas obhajati skupno s sodelovanjem vseh uradov in prosvetnih društev. V ta namen se bo v najkrajšem času izvolil pripraviljavni odbor.

Trgatev je pri nas končana. Letina je v obče slaba. Deloma so zadovoljni posestniki višje ležečih vinogradov, medtem ko so v nižjih legah brali bore malo ali pa nič. Dobro pa so jo odrezali v bližnji Hrvatski, le da je kvaliteta vina še slabša kot pri nas. Mošt ponujajo Hrvati po Din 2—5, pri nas pa se suče cena do Din 8.

Vrhnika. Prihodnje leto poletj Orel v Prago. Tudi z Vrhnike bodo šli, zato naj se vsak, ki namerava iti v Prago, zgasi pri kakem članu ali pri odboru, da ga prijavi. Kdor želi radio, naj se zgasi v Gospodarskem društvu na Vrhniki.

V Svibnem pri Radečah ne bo odkritja spomenika v vojni padlim vojakom, kakor je bilo nameravano, v nedeljo dne 28. oktobra, ampak se radi nestanovitnega vremena preloži na prihodnjo pomlad.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 26. okt.: 12: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 19: Francoščina, poučuje dr. St. Leben. — 19:30: Slovensko ljudsko slikarstvo, predava dr. Stane Vurnik. — 20: Cassado: Cello-koncert, prenos iz Uniona. — 21:30: Poročila.

Sobota 27. oktobra ob 12: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 17:30: Delavska ura: Naša socialno zavarovalna zakonodaja. Predava dr. Jože Bohinjec. — 18: Državni čin zjedinjenja in kako smo od njega prišli. Predava Ivan Hribar, bivši kr. namestnik. — 18:30: Nemščina. Poučuje dr. Piskernikova. — 20: Recitacije. Nato koncert. — 22: Poročila.

Nedelja 28. oktobra ob 10: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11: Manifestacijsko zborovanje ob 10letnici osvobođenja: Vitez Pogačnik: Prva narodna vlada, b) dr. Janko Brejc: Deklaracijsko gibanje, c) dr. V. Ravnhir: Osvobođenje. — 12: Slavnostni koncert godbe KDD iz Jesenice v studiju Radia oddajne postaje. — 15:30: Slovensna otvoritev Radio-postaje v Ljubljani, nato veliki koncert Pevske zveze. — 18: Smrt Majke Jugovičev od dr. Vojnoviča drugo pjevanje, igrajo Majko Jugovičeva gospa Rogozova, Andjelija gospa Šaričeva, Damjan Jugovič g. Rogoz. — 20: Koncert opernega orkestra, Glasbene Matice in solistov. Prenos iz Zvezde. — 22: Poročila.

Ponedeljek 29. oktobra ob 12: Spomini na 30. oktober 1918. Predava bivši kr. namestnik Ivan Hribar. — 18: Solunska fronta in naše morje. Predava dr. Valentin Rožič. — 18:30: Zanimivo poglavje iz postanka naše države. Predava profesor dr. Silvo Kranjc. — 19: Francoščina. — 19:30: Alkoholizem socialna bolezen. Predava dr. Ivo Pirce. — 20: Operetni nastopi. — 21: Lahka glasba. — 22: Poročila.

Drugi programi

Petek, 26. oktobra. — 20:35 Komorni koncert (vijolina, klavir). — Praga: 12:30 Opoldanski koncert. — 16:30 Komorni koncert. — 20 Smetana: Prodana nevesta. — Leipzig: 16:30 Operetna glasba. — 20 Orkestralni koncert. — 21. Ekso-tična glasba. — Stuttgart: 19:30 Orkestralni koncert s solosevi. — Katowice: 20:30 Prenos mednarodnega koncerta iz Varšave. — Rim: 17:30 Vokalni in instrumentalni koncert. — 24:50 Koncert italijanske glasbe. — Berlin: 16:30 Koncert Schubertovih pesmi; nato zabavna glasba. — 20 Recitacija Wedekindovih del. — 20:30 Prenos koncerta iz Varšave. — Dunaj: 11 Koncert godalnega kvarteta. — 16 Orkestralna glasba. — 17:30 Glasbena akademija s sodelovanjem solistov. — 20:30 Prenos orkestralnega koncerta iz Varšave. Kletzki: Sinfonietta za godalni kvartet. — Szymanowski: Koncert za vijolino in orkester. — Karłowicz: Sinfonična pesnitev. — Jarecki: Chimera, simf.; nato plesna glasba. — Milan: 20:50 Sinfoničen koncert. — Budapest: 12 Komorni koncert. — 17:45 Koncert opernega orkestra. — 22:45 Koncert operne solistice Dlosy. — 23:20 Koncert ciganske kapele.

Rabite

Tungstram

barium-elektronke

Prijazen šofer

(Izpred sodišča.)

Proti Ljubljani sta pred tednom vozili dve okoliški mlekarici na svojih tizv. »zapravljenih« mleko. Bili sta to Jera in Mica iz vasi L. Tam so ovinkom pa sta ženski srečali visoko naložen tovorni avtomobil. Nek ljubljanski šofer je na avtomobilu peljal s plahto pokrito pohištvo. Jera, ki je prva srečala voz, je mirno v redu prešla s konjem mimo. Toda Mica ne tako. Njen konj se je ustrašil plahte, ki je frfotala raz avtomobil, tisti hip je poskočil in se postavil prav pred avto. Šofer je voz sicer hitro ustavil, začel pa je vpiti nad žensko, jo zmerjati ter ji očitati, da ne vozi prav, dasi je vozila čisto prav, le konj se je avtomobilu zbal in skočil ravno predenj. Nato je šofer skočil dol, pograbil konja za uzel, ženski pa potegnili iz roke bič, kakor je z vso silo tolkel konja z bičevnikom in ga suval z nogami v trebuh. Pa tudi ženski sami ni pri zanesel. Ko je vse to videla Jera, ki je bila že odpeljala dalje, je ustavila svojega konja in prihitela Micki pomagat. Takrat se je pa voznik avtomobila spravil še nanjo. Sodnik je tega dičnega šoferja podučil in opomnil, da potem paš ni čudno, če v ljudeh obstoja nekaj odpor in mrznja do vseh šoferjev, ko jih poedinci izmed njih tako nevedno in nečestno zastopajo pred ljudstvom. Nato je moža obsodil na 6 tednov zapora, proti čemer pa se je šofer pri-tožil.

Perilo je kradla

(Izpred sodišča.)

Delavčeva žena Franca je sušila nekega dne perilo v kozolcu. Pustila ga je viseti kar brez skrbí in odšla nekam od hiše. Ko pa se je vrnila, je mogla ugotoviti le, da je nekdo tačas perilo pospravil v svojo korist. Bila je to sosedka Pepa. Ukradla je 1 žensko srajco in spodnje krilo, 1 brisačo, 2 moške spodnje in 1 zgornje hlače. Povrh tega pa je vzela tistikrat še iz kurnika 3 kokoši, tako da je bila vsota ukradenih stvari 320 Din. Dolgo ni mogla Franca nič ugotoviti, kdo bi bil perilo ukradel, kar ji po več tednih pove prijateljica, da tista Pepa nosi njeno krilo, ki da ga ona dobro pozna. In tako so Pepo prišli in bo morala zdaj odsedeti svojih 24 ur zapora.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

Drama:

Začetek ob 20.

26. oktobra, petek: Zaprtlo.
27. oktobra, sobota: TAJNA DOLGEKA ŽIVLJE-NJA. (Stvar Makropulos). Prem. ab.
28. oktobra, nedelja: HERMAN CELJSKI. Izven
29. oktobra, ponedeljek: Zaprtlo.

Opera:

Začetek ob pol 20.

26. oktobra, petek: Zaprtlo.
27. oktobra, sobota: BOCCACIO, opereta. Red A.
28. oktobra, nedelja ob 15. uri popoldne: MADAME BUTTERFLY. Izven.
Ob 20. uri: »GEJSA«. Znižane cene. Kuponi.

Nedeljska popoldanska operna predstava. V nedeljo 28. t. m. popoldne ob 15 je v ljubljanskji operi prva popoldanska operna predstava letošnje sezone. Poje se Puccinijeva opera Madame Butterfly z gospo Vilfan-Kunčev v glavni vlogi. Začetek točno ob treh.

Desetletnico naše svobode proslavi Narodno gledališče v Ljubljani v torek, dne 30. oktobra v ljubljanskem opernem gledališču. Ta večer se vprizorita dve noviteli in sicer moderna opera ruskega skladatelja Stravinskoga Oedipus in nova izvirna Osterčeva enodejanka Iz komične opere. Ta slavnostna predstava se vrši za premierski abonma.

Mariborsko gledališče

26. oktobra, petek: Zaprtlo.
27. oktobra, sobota: Ob 20. uri »ROBERT IN MARIJANA«, ab. B. Premijera.
28. oktobra, nedelja: Ob 15. uri »OGNJENIK«. Znižane cene. Kuponi.

Prireditve in društvene vesti

Društvo učiteljev glasbe za Slovenijo v Ljubljani ima svoj redni občni zbor 5. novembra t. l. ob 8 zvečer v salonu pri Mraku, Rimska cesta. — Odbor.

Šentjakobska prosveta v Ljubljani v nedeljo dne 28. oktobra nima predavanja radi prireditve Pevske zveze v Unionu; pač pa se bodo predavanja nadaljevala v nedeljo dne 4. novembra.

Izvidnički odred Strelske družine. V soboto dne 27. t. m. je ob 3 popoldne strogo obvezni sestanek za vse člane in ob vsakem vremenu v vojašnici vojvode Mišiča. Vpisovanje novih članov isto tam. — Vodja odreda.

Profesorsko društvo v Novem mestu prosi gospe tovariše, ki se bodo udeležili obnega zboru dne 3. novembra in ki reflektirajo na kosilo in prenočišče, naj pravočasno sporoče.

Naše dijaštvo

Osmi december, svoj praznik, proslave ljubljanske kat. dijaške organizacije pod okriljem Slovenske dijaške zveze združeno kar. najsvetaneje. Prijavlja se celodnevna proslava, ki bo obsegala zjutraj sv. mašo s skupnim svetim obhajilom, dopoldne zborovanje akademikov, srednješolcev in dijakinj skupno, popoldne pa prireditve v veliki dvorani Uniona s sodelovanjem vseh. Pripravlja se uprizoritev staroga misterija »Theophilae« iz 15. stoletja, ki bo hkrati prva taka predstava v Ljubljani. Opozarjamo na to že danes.

Na 69. rednem obnem zboru J. k. a. d. »Danica« dne 24. oktobra 1928 je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik Pintar Drago, stud. med.; podpredsednik Hribovšek Anton, cand. iur.; tajnik Bernik Lojze, stud. phil.; blagajnik Črnigaj Adolf, stud. techn.; gospod. Kambič Jože, stud. med.; revizorji: Bajuk Božidar, stud. phil.; Bonač Ludvik, stud. phil.; Potokar Mirko, cand. iur.

Cerkveni vestnik

Duhovne vaje za duhovnike bodo v Domu od 19. do 23. novembra. — Vodstvo.

Polizvedovanja

Naša se je srebrna zapestnica. Naslov pove uprava »Slovenca«.

Naša so se očala. Dobe se Bleiweisova čista št. 5 pritiže.

Naša se je 11. oktobra v Ljubljani, Poljanska cesta 16, denarnica z nekaj denarjem in dvema voznima listkoma: Rakek—Ljubljana gl. k. Lastnik nam vpraša v tamkajšnji kuhinji.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsakoglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28

Službodobne

Učenec
za sedlarsko obrt se takoj sprejme z vso oskrbo po dogovoru. Franc Iskra, sedlar, Vič 16.

Kroj, pomočnika
dobro izvežbanega, za velika in fina dela, sprejem takoj v stalno službo; hrana in stanovanje v hiši. — Ivan Vrhovec, krojač, št. Vid pri Ljubli.

Pekovskega vajenca
sprejme takoj z vso oskrbo v hiši Alojzij Noč, pek, mojster, Kranj 29.

Pomočnika in vajenca
za krojaško obrt sprejem takoj. Ivan Certanc, krojač, Črnača št. 71 pri Ljubljani.

Šofer
trezen in pošten, ki bi opravljal tudi druga dela, išče mesta; vstop 15. nov. ali 1. dec. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.419.

Uradnico
(praktikantino), ki bi vložila v aktivno, visoko rentabilno podjetje večji kapital proti zelo dobremu obrestovanju, sprejem takoj. Eventualno hrana in stanovanje v hiši. — Tudi sprejem kot družabnica mogoče. Cenj. ponudbe z navedbo višine kapitala na oglasni oddelček pod »Strojepiskar« št. 10.359.

Stalno službo
v delavnici dobi gospod, kateri posodi brezobrestno 5000 Din za razširjenost podjetja. — Ponudbe na oglasni oddel. Slov. pod št. S 1. novembrom.

Berite
»Slovenca«
in oglašujte v njem!

Službe iščejo
Starejša ženska zna kuhati, išče službo, vajena otrok. — Ponudbe pod »Kuharica« 10.442.

Dober žagar
z dobrimi spričevali želi spremeniti službo na večnecijanko. Naslov: Persin, Medija-Izlake.

Dnevnik Slovenec
najbolje informirani list!

Pouk

Večerni pouk
za izvrševanje lastne garderobe za gospodične uradnice, vpelje modni atelje M. Šarc, Ljubljana, Miklošičeva c., palača Pokojnin, zavoda, vhod Prazakova 15/III. Prijave se sprejemajo celodnevno.

OGLAŠUJTE V SLOVENCU

Stanovanja
Stanovanje
soba, kuhinja, shramba in malo vrta za zelenjavo, oddam starejši stranki brez otrok. — Naslov št. 10.416.

Oddam sobico
parketirano, z električno razsvetljavo, v sredini mesta solidni gospodini. Naslov v upravi 10.444.

Sobe, kuhinja
z vsemi pritlikinami se odda: Kolodvorska ulica št. 28, poizve se pri F. Igljč.

Vnajem
Pekarna
tudi na deželi, se išče v najem. Zg. Poljskava št. 14.

ZLATA JAMA
JE STALNA REKLAMA V SLOVENCU

Prav na Vas

smo mislili, ko smo otvorili podružnico za naročnino, inserate in male oglase v našem dnevniku sredi mesta. Oglasite se v paviljonu poleg Uniona na Miklošičevi cesti. Telefon 30-30.

Posredstva

Proda se graščina
na Dolenjskem, grad: 52 prostorov, dobro ohranjen, električna, dobra voda, telefon, v bližini postaje, arondirano zemljišče večjega obsega, lastna cerkevica. — Naslov v upravi Slovenca pod »Graščina« št. 10.242.

Kupimo

Bukova drva
vsako množino ponudite z navedbo cene družbi Ilirija, Ljubljana, Vilharjeva cesta, za glavnim kolodvorom.

Vinski sodi
Kupi se 10 dobro ohranjenih hrastovih sodov po 30—35 hl. Ponudbe na upravo pod »Hrastovi sodi« št. 10.408.

KUPUJTE SLOVENCU
IN ZAHTEVAJTE GA POVSOD

Prodamo

Fižol za kuho
nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana.

Najboljši švicarski pletilni stroj
se dobi samo pri Jos. Petelinc, Ljubljana (ob vodi, blizu Prešernovega spomenika).

Naročajte SLOVENCU
najcenejši slovenski dnevnik

Avto!
Proda se dobro ohranjen 3 sedežni Peugeot avto za primerno ceno. Pismene ponudbe pod »Avto« št. 10.409 na upravo.

Dva otroška vozička
otroška posteljica, pletena zibeljica, peči za žaganje, se ugodno prodajo. — Naslov se izve v upravi lista št. 10.435.

Jedilnico
mizo, 6 stolov, 2 kredenci z marmorjem in zrcalom ter divan, vse zelo dobro ohranjeno, prodam za 5500 Din. Naslov v upravi lista pod št. 10.360.

Prodam
skoraj novo kolo za 900 Din. — Gerbičeva ul. 1/1, Mestna hišica.

Cenj. čitateljem se priporočajo naslednje tvrdke:

Blaž Jančar
pleskar
Ljubljana, Breg

Elektroinstalacije za luč in pogon, prodaja in prevzemanje elektromotorjev, mehanika delavnic, Elektrooddelje, Ljubljana VI., Jernejeva c. 3, telef. 2252

VAJENCA
z dežele, z vso oskrbo, sprejme čevljarški mojster **ZALOKAR**
Gospodsvetska cesta 8

Obrt

Žaganje drv
z motorno žago. — Uran Franc, Vilharjeva cesta, telefon št. 2820.

Slike za legitimacije
izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibšer, Ljubljana, Sv. Petra cesta 25.

Puhasto perje
kg 38 Din, razpošiljam po povzeli najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din. — L. Brozović, kem. čistilna perja, Zagreb, Illica 82.

Najboljši pisalni stroj
Urania v treh velikostih se dobi samo pri Jos. Petelinc, Ljubljana (ob vodi, blizu Prešernovega spomenika).

Inserirajte v „Slovenca“

Razno Čunje

čiste — za snajenje strojev — kupuje
Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

Najcenejše in najuspešnejše krnilo za prašiče in konje je zdrava, nova **koruza v storžih**

Dobi se po zelo nizki ceni pri tvrdki
A. VOLK, Ljubljana, Resljeva cesta 24, Zahtevajte ponudbe.

Vsakovrstno **zlato kupuje** po najvišjih cenah.
CERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Lanene tropine in druga krnila nudi najceneje
A. VOLK, LJUBLJANA, Resljeva cesta 24, veletrgovina žita in mlevskih izdelkov

Drva

bukove in hrastove odpadke od parketov dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga
V. SCAGNETTI v Ljubljani, za gorenjskim kolodvorom

SLOVENCU
SE IZPLAČA VSAKOMUR

Vsak dan sveže namočena polenovka
kakor tudi različno drugo specer. in kolon. blago po najnižji ceni nudi cenj. občinstvu **RUDOLF KOVAČIČ, Ljubljana, Kongresni trg št. 19.**

Vulcania

največja, najhitrejša in najbolj luksuzna motorna ladja **COSULICH LINE** dvojčna motorna ladja „Saturnije“

Prva vožnja v **New-York**

iz Trsta 19. decembra
iz Neapolja 21. decembra
Pojasnila: **SIMON KMETEC, LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 13.**

Radio

Nauk o radiotehniki

Spisal Leopold Andreč
Broširan Din 60—, vezan Din 76—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Mestni pogrebni zavod. Brez posebnega obvestila.

Po trti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem pretresujočo vest, da je naš iskreno ljubljani, nepozabni sinko, gospod

Rudolf Jurkovič
dijak I. gimnazije

v sredo dne 24. okt. 1928 ob pol 20. uri po dolgi in mukepolni bolezni, previden s tolažili sv. vere, v 14. letu svoje dobe, bogudano preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v petek dne 26. oktobra 1928 ob 16. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se bo darovala dne 27. oktobra 1928 ob pol 9. uri v frančiškanski župni cerkvi v Mariboru.

Maribor, dne 25. oktobra 1928.

žalujoča rodbina **JURKOVIČ**, poštni kontrolor.

Vsevolod Ivánov:

Povratak Buddhe

(Povest.)

17

Dava-Dorči plašno odrine skledo.
»A meni se hoče!
»Ne jejte!
»Samo malo?
»Ne smete.
In gigen govori pokorno:
»Dobro.
»Profesor se počasi kreva po vozu:
»Smete jesti!
Pa otrese bog ve zakaj s sebe koščke tresk in nekakšna peresa, ki se držijo obleke:
»Vi ste bili opijanjeni od eksplozij šestdesetonskih strel in tankov, ki rušijo mesta... Takih tankov še ni, toda bodo, ali vi mislite, da so... smo jih videli v vaši vročici, — vi ste bili opijanjeni od tridesetnadstropnih hiš in radia, in ste skočili tja, kamor vas je pozvala Evropa. Toda duh stoletij je pričel govoriti pred vami, ko je odgrnila Evropa svojo kopreno in — spustila svoje volkove, — pa sedaj šele v Rusijo. Spomnili ste se, da ste včlovečeni Buddha, gigen, in ste ga peljali skozi ogenj in mrak, trpeli ste muke — in ste se z njimi očistili.
»Pomagajte mi, da se vzdignem!
Dava-Dorči si je trgal z dolgimi umazanimi nohti suho kožo z ustnic in je hitro dihal. Njegov vrat je bil stegnen kakor pri teku. Oči so bile zaspane kakor pajčevina.
»Jesti hočem!...
Usta gigena hitro žvečijo in njegove oči so vlažne od požrečnosti, toda profesor hoče videti v njih veselo pritrjevanje Dava-Dorčija, ki še molči. Besede o jedi, ki jih vrže tu in tam vmes, so zmečkane in

brbljajoče. Če bi jih gigen tudi ne govoril, bile bi vendar razumljive.

Profesor zabeleži v svoj zapisnik (dobil ga je v Jekaterinburgu ob zborovanju¹ na čast III. Internacionalne: gospodična v strgani majici in z vodenimi očmi je sramežljivo mežikala in delila zapiske »v spomin od tiskarjev« (profesor zabeleži: — »sneg gre. Dava-Dorči poskuša sedeti — težko je. Moram pomisliti, koliko je vplivala na Sibirijo vzhodna kultura. Vezni med njo in upori. Boj z mrakom traja tukaj najdelj. Vpliv je slaboten — bodo poteptali.« In še nižje: »Človeško življenje je nadaljevanje otroških let.«

Dava-Dorči vstane. Vleče se oprt ob steno. V prehodih je visok in pehel sneg. Vozovi so zametani — in so postali bolj veseli brez koles — podobni so škatlam od slaščic.

Imam v mestu svoje ljudi, govori gigen, oni bodo dali jesti.

Profesor se pokorno oblači.

Ali mi sporočite njih naslove?...

Gigen se nenadoma nasmehne. Profesor zapazi njegove nenavadno široke lične kosti, — kakor da bi mu bila ušesa vtaknjena pod oči. Koža na kosteh pod očmi je temna, menda zelo debela in trdna kakor mozolji.

Saj vem... da... popolnoma sem pozabil...

Vedno se smehlja (zdaj ima smehljaj čez cel obraz, kar je videti še slabše) ter premika dolge prste pred usti:

Pozabil sem... pozabil... to ni bila bolezen... to je bilo moje novo vtelošenje... da... Prosim vas, prinesite mi jesti...

Profesor je v mestu. Napoti se v podružnico Geografičnega Društva. V muzejih spiyo tesno na tleh

¹ V ruščini se je udomačil od prve revolucije leta 1905. angleški izraz meeting, ki ga prevajam tu in povsod »prijateljsko zborovanje«.

vojaki. Pri vходу v knjižnico, na stopnicah, sedi človek v pimi in samojedski malici.¹ Na vratu malice je muzejska številka.

»Koga hočete?«

Profesor mora govoriti s predsednikom Društva. Odbor in predsednik so zaprti, ker so se udeležili vstaje vojne šole.² Malica se pritoži:

»Špirit iz steklenic s preparati so izpili, s krokodilom so peč zakurili, na želvi se sankajo paglavci po hribu.

Kdo naj kaj pove profesorju o Mongolih, — saj jih ni v omarah. Malica varuje samo knjižnico, da bi je ne raznesli.

»Obrnite se na Ispolkom.«³

Ispolkomska gospodična pošilja v Kirsekcijo.⁴

Tam prevaja mladi musliman na kirgiški jezik Komunističen Manifest. Na profesorjevo vprašanje vpraša: »Tovariši, ali poznate sisteme pisalnih strojev? Treba je nujno zamenjati ruske črke s kirgizsko — arabsko abecedo.«⁵ Mongolov v mestu ni, skrili so se bog ve kam. Sicer pa, če obvlada tovariš mongolski jezik, bi lahko prevajal.

Tepluška je za Omskom.

Dava-Dorči stopa iz voza neodločno in rahlo, kakor bi imel noge iz papirja. Vitalij Vitaljevič ga pelje pod roko:

¹ Samojedi — Ogrom in Fincem sorodno ljudstvo, ki pase jelene na daljnem severu Sibirije. Pimi — škornji iz jelenove kože z dlako na znotraj. Malica — topla srajca iz kože mladega jelena.

² Vojne šole v Petrogradu in drugih mestih so branile do zadnjega z orožjem vlado Kerenskoga proti boljševikom.

³ Ispolmetni t. j. Izvrševalni komite odgovarja pri boljševikih mestni upravi.

⁴ Kratica za kirgiško sekcijo. Kirgizi — turški stepni narod stepni narod na jugu Sibirije in ob Volgi, ki šteje čez štiri milijone ljudi.

⁵ Boljševiki so od samega kraja obrnili posebno pažnjo na propagando tudi v neruskih jezikih.

=====

LJUDSKA KNJIZNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 23 zvezki: A. Sheehan, Nodlag. Povest iz drugega dela. 24 Din. vez 32 Din. — 24 zvezek: A. Marby, Banka. Lubiško-srbska povest. 22 Din. vez 32 Din. — 25 zvezek: Haggard, Hiti cesarja Montezuma. 32 Din. vez 42 Din. — 26 zvezek: Storch in njegova burleska življenja. 14 Din. vez 22 Din. — 27 zvezek: Pregelj. Otoci solina. 24 Din. vez 32 Din.

=====